بیروباوەڕی ئەهلی سوننه وجەماعە

< کوردی - كردي - kurdish >

موحەمەد ساڵح العثیمین

وەرگێڕانی: صەڵاح الدین عەبدالکریم
پێداچونەوەی: پشتیوان سابیر عەزیز

عقيدة أهل السنة والجماعة

محمد بن صالح العثيمين

ترجمة: صلاح الدين عبد الكريم

مراجعة: بشتيوان صابر عزيز

بیروباوەڕی ئەهلی سوننە وجەماعە

پێشکەش کردن:

الحمد لله وحده والصلاة والسلام على من لا نبي بعده وعلى آله وصحبه .

لەپاشاندا: تەماشای ئەو بیروباوەڕە بەنرخە کورتەم کرد کە برامان زانای پایە بەرز شێخ (محمد بن صالح العثيمين)کۆی کردووەتەوە، وەگوێ بیستی هەمووی بووم، بینیم کە ڕوون کردنەوەی بیروباوەڕی ئەهلی سوننەت و جەماعەت دەگرێتە خۆی لە بوارەکانی: یەکخواپەرستی خوای گەورە وناووسیفاتەکانی، وە لەبوارەکانی: باوەڕهێنان بە فریشتەکان و پەرتووکەکان وپێغەمبەران و ڕۆژی دوایی و قەدەر خێرو شەڕی، وەبەڕاستی جوانی کۆکردۆتەوە وسوودی گەیاندووە، وەئەوەی کە قوتابی زانست وهەموو موسڵمانێك پێویستی بێت لەباوەڕهێنانی بە خوای گەورەو فریشتەکانی وپەرتووکەکانی وپێغەمبەرانی وڕۆژی دوایی وقەدەر خێری وشەڕی باسی کردووە، لەگەڵ ئەمەیشدا زۆر سوودی تر کە پەیوەندییان بەبیروباوەڕەوە هەبێت داوێتی یە پاڵی و باسی کردووە، کە لەوانەیە لەزۆر پەرتووکی دانراو لە بیروباوەڕدا دەست نەکەوێت، خوای گەورە پاداشتی چاکەی بداتەوە، وە زانست و هیدایەتی زیاد بکات، وەبە هۆی ئەم نامیلکەیەو هەموو دانراوەکانی تری سوود بگەیەنێت بەموسڵمانان، وە ئێمەو هەموو برایانمان بکات بەڕێنمایی کەری هیدایەت دەر، بانگەوازکەر بۆ لای خوای گەورە لەسەر زانست و چاو ڕۆشنایی، هەر ئەو بیسەرەو نزیکە.

قاله مملیه الفقير إلى الله تعالى: عبدالعزيز بن عبدالله بن باز

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله ربّ العالمين، والعاقبة للمتقين، ولا عدوان الا على الظالمين، وأشهد أن لا اله إلا الله وحده لا شريك له الملك الحق المبين، وأشهد أنّ محمدا" عبده ورسوله خاتم النبيين وإمام المتقين، صلى الله عليه وعلى آله وأصحابه ومن تبعهم بإحسان إلى يـــوم الدين.

لەپاشاندا: خوای گـەورە پێغەمبەرەکـەی محمـد(ﷺ)ی نـاردووە بـەڕێنمایی ودینی ڕاست وەکو سۆزو ڕەحمەت بۆ هەموو جیهان، وەپێشەواو سەرمەشـق بـۆ زانایان، وەبەڵگەو بورهان بۆ هەموو خەڵکان، بەهۆی ئەو وئـەوەی بـۆ سـەر ئـەو دابەزیوە لە قورئان و سوننەت خوای گەورە هەموو شـتێکی ڕوون کردۆتـەوە کـە بەرژەوەنـدی بەنـدەکان و دامـەزراوی و چاکسـازی حاڵـیـانی تێـدابێت لـە دیـن و دنیایاندا لە بیرو باوەڕی ڕاست و کردەوەی چاك و ڕەوشتی جوان و ئادابی بەرز، پێغەمبەر(ﷺ) نەتەوەکەی بەجێ هێشتوە لەسەر ڕێگایـەکی سـپی پـاك شـەوی وەکو ڕۆژ ڕووناکە، هیچ کەسێك لێ ی لانادات تەنها کەسێکی لەناو چـوو نـەبێت، وە ئەو نەتەوەیەی کە وەڵامی خواو پێغەمبەرەکـەیان(ﷺ)دایـەوەو لەسـەر ئـەم شـتە ڕۆیشـتن کـە ئـەمانیش باشـترین دروسـت کراوبـوون لـە هـاوەڵان وشـوێن کەوتووان و ئەوانەی بە چاکە شـوێنیان کـەوتوون، هەسـتان بەجێبـەجێ کردنـی شەریعەت ویاساکەی، وەدەستیان گرت بە سوننەتەکەیەوە، قەپیان لێ گـرت بـە کەڵبـەکانیان بـەبیروباوەڕو پەرسـتنو ڕەوشـت وئەدەبـەوە، ئـەمان بـوون بـەو کۆمەڵەی کەوا بەردەوام لەسەر حەق ئاشـکران، زیانیـان پـێ ناگەیـەنێت ئـەوەی بیەوێت سـەر شـۆڕیان بکـات یـا خـود پێچـەوانەیان بکـات هـەتا ئـەو ڕۆژەی کـە قیامەت دێت ئەمان بەم شێوازەن .

*وە ئێمە – سوپاس بۆ خوا – لەسەر شوێنەواری ئەوان دەڕۆین، بە ژیانە پاڵپشتەکەیان بەقورئان و سوننەت ڕێنمایی وەردەگرین، ئەم شتە دەڵێین وەکو باسکردنی بەخششەکانی خوای گەورە، وەوەکو ڕوونکردنەوەی ئەوەی کە پێویستە هەموو موسڵمانێکی لەسەر بێت . داواکارین لە خوای گەورە کە ئێمەو برا موسڵمانەکانمان دامەزراو بکات بە ووتەی دامەزراو لە ژیانی دونیاو قیامەتدا، وەلەلایەنی خۆیەوە بەزەییمان پێ ببەخشێت هەر ئەو بەخشەرە .

*وەلەبەر گرنگی ئەم بابەتە وجیاوازیو جۆراوجۆری ئارەزووی خەڵکی تێیدا، پێم خۆش بوو کە بیروباوەڕەکەمان – بیروباوەڕی ئەهلی سوننەت وجەماعەت – بەم شێوازە کورتە بنووسم کە بریتییە لە باوەڕهێنان بەخوای گەورەو فریشتەکانی و پەرتووکەکانی و پێغەمبەرانی و ڕۆژی دوایی و قەدەر خێرو شەڕی، داواکارم لە خوای گەورە ئەم شتە تەنها لەبەر ڕووی ئەو بێت و گونجاو بێت لەگەڵ ڕەزامەندیەکەی و سوود بەخش بێت بۆ بەندەکانی .

بیروباوەڕمان:

*بیروباوەڕمان: باوەڕهێنانە بەخوای گەورەو فریشتەکانی و پەرتووکەکانی و پێغەمبەرانی و ڕۆژی دوایی و قەدەر خێرو شەڕی.

*باوەڕدەهێنین: بەپەروەردگارێتی خوای گەورە، واتە: هەر ئەو پەروەردگاری دروستکەری خاوەنداری هەڵسوڕێنەری هەموو ئیش وکارەکانی ئەم بوونەوەرەیە .

*وەباوەڕدەهێنین: بە پەرستراوێتی خوای گەورە، واتە: هەر ئەو پەرستراوی حەقەوشایانی پەرستنەو هەموو پەرستراوێکی تری جگە لەو بەتاڵ و پووچەڵن .

*وەباوەڕدەهێنین: بەناو و سیفاتەکانی خوای گەورە.

واتە: خوای گەورە ناوە جوان و سیفاتە تەواوە بەرزەکانی هەیە .

*وە باوەردەهێنین: بەتاك وتەنهایی خوای گەورە لەم شتانەدا: واتە هیچ هاوبەشی نیە نە لە پەروەردگاریێتیدا، وە نە لە پەرستراوێتیدا، وە نە لەناوو سیفاتەکانیدا، خوای گەورە دەفەرموێت: [رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهِ هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيّاً] (مريم: 65).

واتە / خوای گەورە پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە، تۆ ئەی محمد (ﷺ)خوای گەورە بپەرستە و بەردەوام بە لە پەرستنیدا، ئایا دەزانیت خوای گەورە هاوشێوەو هاوبەشی هەبێت لەناوەکەیدا کە (الله) یە؟ .

* وەباوەڕمان وایە کە خوای گەورە: [اللَّهُ لا إِلَـهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلا يَؤُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ] (البقرة: 255) .

واتە/ خوای گەورە ئەو خوایەیە کە هیچ پەرستراوێکی تری حەق نیە کە شایەنی پەرستن بێت جگە لەو کە بەردەوام زیندووەو هەڵسووڕێنەری ئەم بوونەوەرەیە، نە وەنەوزە دەیباتەوە نەخەولێکەوتن، هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدایە هەمووی موڵکی خوایە، کێ هەیە بتوانێت تکا بکات لەلای خوای گەورە تەنها بەرێگا پێدانی خۆی نەبێت، هەرچی داهاتوو و رابردووی دروستکراوەکانێتی هەمووی دەزانێت، وەئەوان ناتوانن دەوری شتێك لە زانستی

خـوای گـەورە بـدەن و بیـزانن تـەنها بەویسـتی خـۆی نـەبێت، وەکورسـی خـوای گەورە زۆر فراوانە بە فراوانی ئاسمانـەکان وزەوی، وەپاراسـتنیان خـوای گـەورە ناڕەحەت ناکـات و قـورس نیـە لـەلای، وە هـەر ئـەو بـەرزە خـودی خـۆیو نـاوو سیفات وکردەوەکانی، وە لە هەموو کەس گەورەترە .

* وەباوەڕمان وایە کە: [هُوَ اللَّهُ الَّذِي لا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ هُوَ الـرَّحْمَنُ الـرَّحِيمُ هُـوَ اللَّهُ الَّـذِي لا إِلَـهَ إِلَّا هُـوَ الْمَلِـكُ الْقُدُّوسُ السَّـلامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ هُوَ اللَّهُ الْخَـالِقُ الْبَـارِئُ الْمُصَـوِّرُ لَـهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى يُسَبِّحُ لَـهُ مَـا فِـي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ] (الحشر: 22-24).

واتە/ خوای گەورە ئەو خوایەیـە کـە هـیچ پەرسـتراوێکی تـری حـەق نیـە کـە شایانی پەرستن بێت جگە لە خوای گەورە، کە زانای شتە نهێنی وئاشکراکانە کە هـەر ئـەو بەسـۆزو ڕەحـم وبەزەییـە، وە خـوای گـەورە ئـەو خوایەیـە کـە هـیچ پەرستراوێکی تری حەق نیە کە شایانی پەرستن بێت جگە لـە خـوای گـەورە کـە خاوەنـداری هـەموو بوونـەوەرەو پاکـە لـە هـەموو کـەم وکوڕییـەك، وە خـەڵکی پارێزراو بوون لەوەی کە ستەمیان لێ بکات، وە بەڕاست دانەری پێغەمبەرانە بـە ئاشـکرا کردنـی موعجیزەکـانی بۆیـان، وە ئامادەیـە بەسـەر بەندەکانییـەوەو چـاودێرە لەسـەریان، وەزاڵ و دەسـەڵاتدارو بەتوانایـە بەسـەر هـەموو دروستکراوەکانی، وە گەورەیە لەئاست هەموو کەم وکوڕیو لەکەدارییەك، پـاك و بێ گەردی بۆ خوای گەورە لەو شتانەی کە دەیکەن بە هاوبەش بۆ خوای گەورە، وە خوای گەورە ئەو خوایەیە کـە دروسـتکەرو هێنانـە بـوون و داهێنـەری هـەموو شـتێکە کـە ویسـتی لـێ بێـت، وەوێنـەکێش و هێنانـە بـوونی شـێوەی دروسـتکراوەکانێتی، هەرچـی نـاوی جـوان هەیـە هـەمووی بـۆ خـوای گەورەیـە،

وەهەرچی لە ئاسمانەکان وزەویدایە هـەموو خـوای گـەورە بـە پـاك ڕادەگـرن بـە زمانی حالّ یان بە زمانی قسە، هەر ئەو بە دەسەڵات و کار بەجێیە .

* وەباوەڕمان وایە کە خوای گەورە موڵکی ئاسمانەکان و زەوی هەیە:

[يَخْلُقُ مَـا يَشَـاءُ يَهَبُ لِمَنْ يَشَـاءُ إِنَاثـاً وَيَهَبُ لِمَنْ يَشَـاءُ الذُّكُورَ أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَاناً وَإِنَاثاً وَيَجْعَلُ مَنْ يَشَاءُ عَقِيماً إِنَّـهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ] (الشورى: 49-50).

واتە/ خوای گەورە ویستی لەچی هەبێت دروستی دەکات، بەویستی خۆی کچ دەبەخشێت بە هەرکەسێك کە ویستی لێبێت، یا خـود کوڕیـان پـێ دەبەخشـێت، یاخود کوڕو کچیان پێ دەبەخشـێت، ویسـتی لـێ بێـت نـەکوڕ نـەکچ نابەخشـێت پێیان، بەڕاستی خوای گەورە زاناو بەدەسەڵاتە بەسەر هەموو شتێکدا .

*وەباوەڕمان وایە کە خوای گەورە:

[لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ لَـهُ مَقَالِيدُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ] (الشورى: 12).

واتە/ هیچ شتێك لە خوای گەورە ناچێت، وەخـوای گـەورە بیسـەرو بینـەری هەموو شتێکی گەورەو بچوك وئاشکراو نهێنییە، خەزێنەو کلیلەکانی ئاسمانـەکان و زەوی هەمووی موڵکی ئەوەو بەدەستی ئەوە، بۆ هەر کەسـێك کـە ویسـتی لـێ بێت ڕۆزی فراوان دەکات، وە بۆ هەر کەسێکیش کە ویستی لێ بێت لێ ی تەسـك دەکات، بەڕاستی خوای گەورە زانایە بە هەموو شتێك .

*وەباوەڕمان وایە کە خوای گەورە: [وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلٌّ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ] (هود: 6).

واتە / هیچ ئاژەڵ وگیان لەبەرێك نیە لەسەر ڕووی زەوی ئیلا خوای گەورە ڕۆزی دەدات و ڕۆزیان لای خوای گەورەیە، وە دەزانێت شوێنی مانەوە و نیشتەجێبوونی كوێیە و، شوێنی ڕۆیشتن و مردنیشی كوێیە، هەموو ئەم شتانە لە (لوح المحفوظ) دا نووسراون .

*وەباوەڕمان وایە کە خوای گەورە:

[وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلا حَبَّةٍ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ وَلا رَطْبٍ وَلا يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ] (الأنعام:59).

واتە/ كلیلی زانیاری غەیب و نهێنییەكان لای خوای گەورەیە وهیچ كەسێك نایزانێت تەنها خۆی نەبێت، وەئەوەی لە ووشكانی و دەریاكان دا هەیە زانیاری بە هەمووی هەیە، وەگەڵای هیچ دارێك ناوەرێت ئیلا خوای گەورە زانیاری بە كات و شوێنی وەرینەكەی هەیە، وەهیچ دانەوێڵەیەك نیە لە تاریكی ژێر زەوی یاخود تەڕ یاخود وشك ئیلا هەموو ئەمانە لە (لوح المحفوظ)دا نووسراونەتەوە.

*وەباوەڕمان وایە کە خوای گەورە:

[إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَاذَا تَكْسِبُ غَداً وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ] (لقمان: 34).

واتە / زانیارییەکانی هاتنی قیامەت لای خوای گەورەیەو هەر خۆی دەیزانێت، وە هەر خۆی کاتی باران بارین دەزانێت، وە هەر خۆی دەزانێت ئەوەی لە ڕەحمی ئافرەتدایە ئایا کوڕە یاخود کچ، باشە یاخود خراپ، وە هیچ نەفسێك نازانێت سبەی چی بەدەست دێنێت و تووشی چی دەبێت، وە هیچ نەفسێك نازانێت لە کوێدا دەمرێت تەنها خوای گەورە نەبێت، بەڕاستی خوای گەورە زانا و خەبیرە .

*وە باوەڕمان وایە کە خوای گەورە قسە دەکات بەوەی کە ویستی لێ بێت هەر کاتێك کە بیەوێت و چۆنی بوێت: [وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا] [النساء: 164] .

واتە / خوای گەورە قسەی لەگەڵ موسی کرد(ﷺ)قسە کردنێکی ڕاستەقینە.

وە دەفەرموێت: [وَلَمَّا جَاءَ مُوسَى لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ] [الاعراف: 143] .

واتە/ کاتێك موسی (ﷺ)لەکاتی دیاری کراودا هات و خوای گەورە قسەی لەگەڵدا کرد .

وە دەفەرموێت: [وَنَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَقَرَّبْنَاهُ نَجِيًّا] [مريم: 52] .

واتە / بانگی (موسی) مان کرد (ﷺ) وقسەمان لەگەڵ کرد لەلای ڕاستی چیای **طور**، وە پلەو پایەمان نزیك کردەوە هەتا قسەمان لەگەڵدا کرد وگوێی لە قسەی پەروەردگار بوو .

*وه باوەڕمان وايە كە: [قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَاداً لِكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَداً] (الكهف: 109).

واتە/ئەگەر ئاوى دەرياكان مەرەكەب بن بۆ پێنووس، پێنووسيش ووشـەكانى خواى گەورە بنووسن ئـەوا ئـاوى دەرياكـان ووشـك دەبێـت و كۆتـــــايى دێـت و ووشەكانى خواى گـــــەورە ئەوەندە زۆرن كۆتايى نايەت .

هەروەها دەفـەرموێت: [وَلَوْ أَنَّمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلامٌ وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ] (لقمان: 27)

واتە/ئەگەر هەرچـى دار هەيـە لەسـەر ڕووى زەوى هـەمووى پێنـووس بێـت و ئاوى دەرياكان مەرەكەب بێت ئەوا تەواو دەبن، بـەڵام ووشـەكانى خـواى گـەورە تەواو نابێت، هەرچەندە ئەگەر لەپاشاندا حـەوت دەريـاى تـريش يارمـەتى بـدەن ئەمانيش تەواو دەبن، بەڕاستى خواى گەورە بەدەسەڵات وكار بەجێيە.

*وه باوەڕمان وايە كە ووشەكانى خواى گەورە تەواوترين ووشەن، ڕاستن لـە هەواڵەكاندا، دادپـەروەرن لـە حوكمەكانـدا، جـوانن لـە قسـەكاندا، خـواى گـەورە دەفەرموێت: [وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلاً] [الانعام: 115] .

واتە/ ووشەى پەروەردگارت تەواون، ڕاستن لـە هەواڵەكانـدا، دادپـەروەرن لـە حوكمەكاندا ، وە دەفەرموێت: [وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا] [النساء: 87].

واتە/ كێ هەيە قسەى لە قسەى خواى گەورە ڕاستتر بێت؟

*وە باوەڕمان وایە کە قورئانی پیرۆز قسەی خوای گەورەیە بە ڕاستەقینەیی قسەی پێ کردووە، وە داوێتی بە جبریل (علیه الصلاة والسلام) ئەویش دایبەزاندووە بۆ سەر دڵی پێغەمبەر (ﷺ).

[قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِن رَّبِّكَ بِالْحَقِّ] [سورة النحل: 102].

واتە / ئەی محمد (ﷺ) بڵێ ئەم قورئانە جبریل (عليه الصلاة والسلام) دایبەزاندووە بۆ سەر دڵی من لەلایەن پەروەردگارتەوە بە حەق .

وە دەفەرموێت: [وَإِنَّهُ لَتَنْزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنْذِرِينَ بِلِسَانٍ عَرَبِيّ مُبِينٍ] (الشعراء: 192-195).

واتە / ئەم قورئانە پیرۆزە دابەزێنراوی پەروەردگاری هەموو جیهانە، کە جبریلی دەست پاك (عليه الصلاة والسلام) دایبەزاندۆتە سەر دڵت تا تۆیش ببیت بە یەکێك لە ترسێنەران وخەڵکی پێ بترسێنیت و ئاگاداریان بکەیتەوە پێی، وە بەزمانی عەرەبی ئاشکرا دابەزیوە .

*وە باوەڕمان وایە کە خوای گەورە بەرزە بە سەر دروست کراوەکانیدا خودی خۆی و سیفاتەکانیشی، چونکە خوای گەورە دەفەرموێت:

[وهو العَليُّ العَظيم] [البقرة: 255] .واتە/خوای گەورە بەرزو گەورەیە خودی خۆی وناوو سیفاتەکانی .

وەدەفەرموێت: [وهو القاهِرُ فَوقَ عِبادِهِ وهو الحَكيمُ الخَبير] [الأنعام: 18] .

واته/خوای گەورە بە دەسەڵاتەو زاڵەو بەرزەو لەسەرووی بەندەکانیەوەیە، وەخوای گەورە کاربەجێو زانایە .

*وە باوەڕمان وایە کە: [خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ] (يونس: 3).

واتە/ خوای گەورە ئاسمانەکان و زەوی دروست کرد لە شەش ڕۆژدا، پاشان بەرز بووەوە بۆ سەر عەرش و هەر ئەو هەڵسورێنەری ئەم بوونەوەرەیە .

وە بەرزبوونەوەی بۆ سەر عەرشەکەی: بەرزبوونەوەیەتی بۆ سەری بە خودی خۆی بەرزبوونەوەیەکی تایبەت کە گونجاوو شیاو بێت بە پیرۆزی و گەورەیی خوای گەورە، لەبەرزبونەوەی هیچ کەسێك لە دروست کراوەکانی ناچێت، وەهیچ کەسێك چۆنێتیەکەی نازانێت تەنها خۆی نەبێت .

*وە باوەڕمان وایە کە خوای گەورە لەگەڵ دروستکراوەکانێتی، وە خۆی لەسەر عەرشەکەیەتی زانیاری هەیە بەحاڵیان، و ووتەکانیان دەبیستێت و، کردەوەکانیان دەبینێت، وە ئیش وکاریان هەڵ دەسووڕێنێت، ڕۆزی هەژاران دەدات وتێکشکاوان چاك دەکاتەوە، وە موڵك دەدات بە هەر کەسێك کە ویستی لێ بێت، وە دەیسەنێتەوە لەهەر کەسێك کە ویستی لێ بێت، وە ویستی لێ بێت هەر کەسێك دەسەڵاتدار بکات ئەوا دەسەڵاتداری دەکات، وە ئەوەیشی ویستی لێ بێت سەر شۆڕو ڕیسوای دەکات، خێرو چاکە هەر بە دەستی ئەوە، وەهەر ئەو تواناو دەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێکدا هەیە، وە هەر کەسێك ئەمە ئیشی بێت بە شێوەیەکی ڕاستەقینە لەگەڵ دروستکراوەکانێتی، هەرچەندە لەسەروویانەوەیە لەسەر عەرشەکەی بە شێوەیەکی ڕاستەقینە: [لَيْسَ كَمِثْلِهِ

شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ] [الشورى: 11].واتە/ هیچ شتێك لە خوای گەورە ناچێت و خوای گەورە بیسەرو بینەری هەموو شتێکە.

وەئێمە وەکو(الحلولية) لە جەهمی‌یەکان و جگە لەوان ناڵێین: خوای گەورە لەگەڵ دروستکراوەکانێتی لەسەر ڕووی زەوی، وە باوەڕمان وایە کە هەر کەسێك وا بڵێت ئەوا کافرە یا خود گومڕایە، چونکە وەسفی خوای گەورەی کردووە بە سیفاتی کەم وکوڕ کە شایانی خوای گەورە نیە .

*وە باوەڕمان هەیە بەوەی کە پێغەمبەرەکەی(ﷺ)هەواڵی پێداوین کە هەموو شەوێك دادەبەزێت بۆ ئاسمانی دونیا کاتێك کە سێ یەکی (یەك لەسەر سێی) شەو دەمێنێت وە دەفەرموێت: ((مَنْ يَدعُونِي فأسْتَجيب لـه؟ مَنْ يَسْأَلُنِي فَأُعْطيه؟ مَنْ يَسْتَغْفِرني فَأَغْفَر له؟))[1] .

واتە / کێ لێم دەپاڕێتەوە تا وەڵامی بدەمەوە؟ کێ داوام لێ دەکات تاپێی ببەخشم؟ کێ داوای لێخۆشبوونم لێ دەکات تا لێ ی خۆش بم؟ .

*وە باوەڕمان وایە کە خوای گەورە لە ڕۆژی قیامەتدا دێت بۆ بڕیاردان لەنێوان بەندەکان دا چونکە دەفەرموێت:

[كَلَّا إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكّاً دَكّاً وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفّاً صَفّاً وَجِيءَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ وَأَنَّى لَهُ الذِّكْرَى] [الفجر: 21-23].

---

[1]- البخاري (5962) باب الدعاء نصف الليل، وأبو داود(1315) باب أي الليل أفضل، والدارمي (1479)، ومالك(498)، وغيرهم ،وكلهم عن أبي هريرة (رضي الله عنه).

واتە/ نەخێر نابێت کردەوەکانتان بەو شێوازە بێت چونکە کاتێك دێت زەوی دەلەرزێت و دەهەژێت و دەشکێت یەك لە دوای یەك، وە خوای گەورە دێت بۆ بڕیاردان لەنێوان بەندەکاندا، وە فریشتەکانیش پۆل پۆل دێن، وە لەو ڕۆژەدا فریشتەکان دۆزەخ ڕادەکێشن و دەیهێنن، ئەو کاتە مرۆڤ پەشیمان دەبێتەوە لە کردەوە خراپەکانی دونیای، بەڵام پەشیمانی و یادکردنەوەی تاوانی سوودی پێ ناگەیەنێت لەو ڕۆژەدا .

*وە باوەڕمان وایە کە خوای گەورە: [فَعَّالٌ لِمَا يُرِيدُ] [هود: 107].

واتە/ هەرچی بوێت وویستی لێ بێت دەیکات و کەس نییە دەستە وەستانی بکات.

*وە باوەڕمان وایە کە ویستی خوای گەورە دوو جۆرە: یەکەمیان: کەونی (کونية) کە بەهۆیەوە مەبەستی خوای گەورە ڕوو دەدات، وە مەرج نیە کە خوای گەورە خۆشی بوێت کە بە مانای ویست دێت (المشيئة)، وەکو خوای گەورە دەفەرموێت: [وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلُوا وَلَكِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيد] [البقرة: 253] .

واتە/ ئەگەر خوای گەورە ویستی لێبوایە ئەوا کوشتاری یەکتریان نەدەکرد، بەڵام خوای گەورە ئەوەی بیەوێت جێبەجێی دەکات .

وە دەفەرموێت: [إِنْ كَانَ اللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يُغْوِيَكُمْ هُوَ رَبُّكُمْ] [هود: 34].

واتە/ ئامۆژگاری من سوودتان پێ ناگەیەنێت ئەگەر خوای گەورە بیەوێت گومڕاتان بکات، چونکە هەر ئەو پەروەردگارتانەو ڕێنماییو گومڕایی هەر بە دەستی ئەوە .

دووەمیان: ویستی شەرعی کە مەرج نىیە مەبەستی جێ بەجێ بێت، وە مەبەستیشی تێیدا تەنها خۆشویستراو دەبێت بۆی وەکو دەفەرموێت: [وَاللهُ يُرِيدُ أَنْ يَتوبَ عَلَيكُم] .واتە / خوای گەورە دەیەوێت لێتان خۆش بێت.

*وەباوەڕمان وایە کە ویست ومەبەستی (كوني وشرعي) دەگەڕێتەوە بۆ دانایی خوای گەورە: ئەوەی کە بڕیاری کەونی لە سەر دابێت، یا خود داوای پەرستنی پێ کردبێت لە دروست کراوەکانی (شرعاً) ئەوە دانایییەو بە گوێرەی دانایییە، ئیتر هەیە زانیومانەو، هەیشە هۆشمان پەی پێ نەبردووەو نەیزانیوە.

[أَلَيْسَ اللهُ بِأَحْكَمِ الحاكِمِين] [التين: 8] .

واتە/ ئایا خوای گەورە لە هەموو دادوەرەکان دادوەرتر نیە؟

وە دەفەرموێت:

[وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْماً لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ] (المائدة: 50).

واتە/کێ هەیە حوکم و بڕیاری باشتربێت لە بڕیاری خوای گەورە بۆ کەسانێك کە دڵنیایی یان هەبێت؟

*وەباوەرمان وایە خوای گەورە باوەڕدارانی لەخوا ترس وپیاوچاکانی خۆش دەوێت و ئەوانیش خوای گەورە یان خۆش دەوێت .

وەکو دەفەرموێت: [قُلْ اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللهُ] [ال عمران: 31] .

واتە / ئەی محمد(ﷺ) پێیان بڵێ ئەگەر ئێوە خوای گەورەتان خۆش دەوێت ئەوا شوێنی من بـــــکەون، خوای گەورەیش ئێوەی خۆش دەوێت .

وه دەفەرموێت: [فَسَوفَ يَأتِي اللهُ بِقَومٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ] [المائدة: 54].

واتە/ ئەوا خوای گەورە کەسانێکی تر دەهێنێت کە خۆشیانی دەوێت و ئەوانیش خوای گەورەیان خۆش دەوێت وه دەفەرموێت: [واللهُ يُحِبُّ الصابرين] [ال عمران: 146].

واتە/خوای گەورە ئارامگرانی خۆش دەوێت.

وەدەفەرموێت: [وَأَقْسِطُوا إِنَّ اللهَ يُحِبُّ المُقْسِطِين] [الحجرات: 9].

واتە/ئێوە دادپەروەربن بەڕاستی خوای گەورە دادپەروەرانی خۆش دەوێت .

وەدەفەرموێت: [وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللهَ يُحِبُّ المُحْسِنِين] [المائدة: 93] .

واتە/ چاکە بکەن چونکە بەڕاستی خوای گەورە چاکەکارانی خۆش دەوێت .

*وەباوەڕمان وایە کە خوای گەورە ڕازیيە لەو شەریعەتەی کە داینـاوە لە کردەوەکان و وتەکان، وەناڕازی یە لەو شتانەی کە قەدەغەی کردووە، لەوانە:

دەفەرموێت: [إِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنْكُمْ وَلَا يَرْضَى لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ وَإِنْ تَشْكُرُوا يَرْضَهُ لَكُمْ] [الزمر: 7] .

واتە / ئەگەر ئێوە کوفر بکەن ئەوا بەڕاستی خوای گەورە دەوڵەمەندەو پێویستی بە ئێوە نیە کە بیپەرستن‌و سوپاسی بکەن، بەڵام ڕازیش نیە بە کوفر بۆ بەندەکانی، وه ئەگەر سوپاسی خوای گەورە بکەن ئەوا بە سوپاس کردن ڕازیە لێتان .

وه دهفـــهرموێت: [وَلَكِـنْ كَـرِهَ اللَّهُ انْبِعَـاثَهُمْ فَثَـبَّطَهُمْ وَقِيـلَ اقْعُـدُوا مَـعَ الْقَاعِدِينَ] (التوبة: 46).

واته / بهڵام خوای گهوره پـێی ناخۆش بوو که دوو ڕووهکـان دهرچـن لهگـهڵ باوهڕداران بۆ جیهاد کردن، بۆیه ڕایانی گرت و دانیشتنی خسته دڵیانهوه وهکـوو سهرشۆڕییهك بۆیـان، و پێیـان ووتـرا دانیشـن لهگـهڵ دانیشـتووهکان (ئهوانـهی که(عذر)یان ههیه له کوێرو نهخۆش و ئافرهت و منداڵ) .

*وهباوهڕمان وایه که خوای گهوره ڕازی دهبێت لهو کهسـانهی کـه باوهڕیـان هێناوه و کردهوهی چاکیان کردووه:

[رَضِـيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُـوا عَنْهُ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِـيَ رَبَّهُ] [البينة: 8].

واتـــه / خـــوای گـــهوره لێیـــان ڕازی بـــوو بـــه هـــۆی باوهڕهێنـــان وکـــردهوه چاکهکانیانهوه(واته: هاوهڵان)، وه ئهوانیش ڕازی بوون له خوای گـهوره بـههۆی ئهو ههموو بهخششانهی که پێیانی دا لـه بهههشـتدا، کـه ئهمـه بـۆ کهسـێکه لـه خوای گهوره بترسێت به زانیارییهوه.

*وه باوهڕمان وایه که خوای گهوره تووڕه دهبێت لـه کهسـێك کـه شـایانی تووڕهبوون بێت، له کافران و جگه لهوان:

[الظـانينَ بِـاللهِ ظَـنَ السَّـوءِ عَلَـيهِم دَائِـرَةُ السَّـوءِ وَغَضِـبَ اللهُ علـيهم] [الفتح: 6] .

واتـه/ ئهوانـهی کـه گومـانی خـراپ بـه خـوای گـهوره دهبـهن(گومـان بـردن بهسـهرکهوتنی ووشـهی کـوفر بـه سـهر ووشـهی ئیسـلامدا) ئهوانـه ئـهو گومانـه

خراپەیان بۆخۆیان دەگەڕێتەوە وتووشی خۆیان دەبێت وخوای گـەورەیش لێیـان تورە بووە .

وە دەفەرموێت: [مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْراً فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ] [النحل: 106].

واتە / بەڵام کەسێك کوفر بکات بە دەم وسینگیشی فراوان بێت ودڵـی خـۆش بێت بەو کوفرەی کە کردوویەتی، ئەوا ئەو کەسانە تووڕە بوونی خوای گەورەیان لە سەرە و سزایەکی زۆر گەورەیان بۆ هەیە .

*وە باوەڕمـان وایـە کـە خـوای گـەورە ڕوویـەکی هەیـە کەوەسـف کـراوە بـە پیرۆزو بەڕێز کـە دەفـەرموێت: [وَيَبْقى وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الجَلالِ وَالاكرام] [الرحمن: 27] .

واتـە/ هـەموو شـتێك لـەناو دەچـێت و نامێنێـت، تـەنها ڕووی پـەروەردگارت دەمێنێت، کە وەسف کراوە بەوەی کە ڕوویەکی پیرۆز وبەڕێزە .

*وەباوەڕمان وایە کە خـوای گـەورە دوو دەسـتی پـیرۆزی گـەورەی هەیـە کـە لەدەستی هیچ لـە دروسـتکراوەکانی ناچـێت، و کەسـیش چـۆنێتییەکەی نازانێـت تەنها خۆی نەبێت، کە دەفەرموێت: [بَلْ يَداهُ مَبْسُوطَتانِ يُنْفِقُ كَيْفَ يَشاءُ] [المائدة:64].

واتە/بـەڵکو هـەردوو دەسـتی خـوای گـەورە کـراوەن چـۆنی ویسـت لێبێـت دەبەخشێت.

وە دەفەرموێت : [وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالْأَرْضُ جَمِيعاً قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالسَّمَاوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ] [الزمر: 67] .

واتە/ خوای گەورەیان بە گەورە نەناسیوە بەو گەورەیی‌یەی کە شایەنێتی، کەهەموو زەوی لە ڕۆژی قیامەتدا دەکاتە مشتیەوە (دەستیەوەو دای دەخات) وەئاسمانەکانیش لوول دەکات بە دەستی ڕاستی و لە دەستی ڕاستی دایە، پاك و بێگەردی و گەورەیی بۆ خوای گەورە لەو هاوبەش بڕیاردانەی کە بۆی بڕیار دەدەن.

*وە باوەڕمان وایە کە خوای گەورە دوو چاوی ڕاستەقینەی هەیە کە لە چاوی هیچ لە دروستکراوەکانی ناچێت و کەسیش چۆنێتییەکەی نازانێت تەنها خۆی نەبێت، کە دەفەرموێت: [وَاصْنَعِ الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحيِنَا] [هود: 37].

واتە/ ئەی نوح(ﷺ) کەشتییەکە دروست بکە لە پێش چاوی ئێمە، وە ئێمە چاودێریت دەکەین، وە بەو شێوازە دروستی بکە کە ئێمە بەسروش بۆتمان ناردووە.

وە پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرموێت: ((حِجابُهُ النُورُ لَو كَشَفَهُ لأحْرَقَتْ سَبْحاتُ وَجْهِهِ ما انْتَهى اليهِ بَصَرُهُ مِنْ خَلْقِهِ))[2].

واتە/ پەردەی خوای گەورە وداپۆشەری نوورە ئەگەر لایبەرێت و هەڵی بگرێت ئەوا نوورو پیرۆزی ڕووی چەندێك چاوی خوای گەورە بەندەکانی ببینێت هەمووی دەسووتێنێت.

11- مسلم293-(179) من حديث أبي موسى الأشعري(رضي الله عنه)، وابن ماجة(195).

وەئەهلی سوننە کۆن لەسەر ئەوەی کە خوای گەورە دوو چاوی هەیە، وەفەرموودەکەی پێغەمبەریش(ﷺ) پالپشتی دەکات دەربارەی دەجال کە دەفەرموێت: ((إنَّهُ أعْوَر وإنَّ رَبَّكُم ليس بأعور))(3) .

واتە/ دەجال چاوێکی کوێرەو، بەڕاستی پەروەردگاری ئێوە دوو چاوی هەیەو هیچ چاوێکی کوێر نیە .

*وە باوەڕمان وایە کە خوای گەورە: [لا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ] [الأنعام: 103].

واتە / چاوەکان هەست بە خوای گەورە ناکەن لە دونیادا، بەڵام خوای گەورە هەست بەهەموو چاوەکان دەکات و زانیاری پێیان هەیەو هیچ شتێکی لێ ناشاردرێتەوە، هەر خوای گەورە نهێنییەکان بە ئاسانی دەزانێت و زانیاری بەهەموو شتێك هەیەو ئاشکراو نهێنی دەزانێت .

*وە باوەڕمان وایە کە باوەڕداران پەروەردگاریان دەبینن لە ڕۆژی قیامەت دا:

[وجوهٌ يَوْمَئِذٍ ناضِرَة،إلى رَبِها ناظِرة] [القيامة: 23/22].

واتە/ لە ڕۆژی قیامەت دا ڕووی باوەڕداران دەگەشێتەوەو جوانە، کاتێك کە تەماشای پەروەردگاریان دەکەن ودەیبینن .

*وەباوەڕمان وایە کە خوای گەورە هاوشێوەو هاووێنەی نیە لەبەر تەواوێتی سیفاتەکانی: [لَيسَ كَمِثْلِهِ شَيءٌ وهو السميعُ البصير] [الشورى: 11] .

12- صحيح الجامع الصغير: (5578/2).

واتە/ هیچ شتێك لە خوای گەورە ناچێت و لە وێنەی خوای گەورە نیە، وە خوای گەورە بیسەرەو بینەرەو هەموو شتێك دەبیستێت و دەبینێت .

*وە باوەڕمان وایە کە خوای گەورە: [لَا تَأْخُذُهُۥ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ] [البقرة: 255] .

واتە / خوای گەورە نە وەنەوزە دەیباتەوە وە نەدەخەوێت، لەبەر تەواوێتی و زیندوێتی و هەستانی بە هەڵسوڕاندنی دروستکراوەکانی .

*وەباوەڕمان وایە کە خوای گەورە ستەم لە هیچ کەسێك ناکات لەبەر تەواوێتی دادپەروەری، وە خوای گەورە بێئاگا نیە لە کردەوەی بەندەکانی لەبەر تەواوێتی چاودێری و ئاگا لێبونی .

*وەباوەڕمان وایە کە هیچ شتێك خوای گەورە دەستە وەستان ناکات نەلە ئاسمانەکان و نە لەزەوی، لە بەر تەواوێتی زانیاری و دەسەڵاتی:[إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئاً أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ] [يّس: 82].

واتە / تەنها ئیشی خوای گەورە وایە کە ئەگەر ویستی لە شتێك بێت پێی دەفەرموێت ببە ئەویش یەکسەر دەبێت .

وە خوای گەورە تووشی ماندووبوون و نەتوانین نابێت لەبەر تەواوێتی هێزو دەسەڵاتی: [وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَمَا مَسَّنَا مِنْ لُغُوبٍ] (قّ: 38).

واتە / بە جەخت لەسەرکراوییەوە ئێمە ئاسمانەکان و زەوی وئەوەی لە نێوانیان دایە دروستمان کرد لە شەش ڕۆژدا وەتووشی ماندووبوون و نەتوانین نەهاتین .

*وەباوەڕمان هەیە بە جێبەجێکردنی هەموو ئەو ناوو سیفاتانەی خوای گەورە کەخۆی بۆ نەفسی پیرۆزی خۆی جێگیری کردووە، یاخود پێغەمبەر (ﷺ) بۆی جێگیر کردووە، بەڵام ئێمە بەرائەت دەکەین و خۆمان دوور دەگرین لە دوو ئاگاداری لێ کراوی گەورە کە بریتین لە: یەکەم: لێکچواندن (تمثيل) کە مرۆڤ بە دڵی یاخود بە زمانی بڵێت سیفاتی خوای گەورە وەکوو سیفاتی دروستکراوەکانی وایە.

دووەم: چۆنێتی (التكييف) واتە: مرۆڤ بە دڵی یاخود بە زمانی بڵێت: چۆنێتی سیفاتی خوای گەورە بەم شێوەیەو بەم شێوەیەیە .

*وەباوەڕمان هەیە بەنەفیکردن و جێگیرنەکردنی هەموو ئەو سیفاتە کەم و کوڕانەی کە خوای گەورە نەفی کردووە لە خۆی یاخود پێغەمبەرەکەی (ﷺ) نەڤی کردووە لە خوای گەورە، وەئەم نەفی کردنە جێگیرکردنی سیفاتی تەواوی دژەکەی دەگرێتە خۆی (واتە: کە نەفی سیفاتێکی خراپ دەکەی لە خوای گەورە واتە سیفاتە دژە چاکەکەیت جێگیر کردووە، بۆ نمونە کە نەفی نەزانین دەکەیت واتە زانیاریت بۆ خوای گەورە جێگیر کردووە، کە نەفی ستەم دەکەیت واتە دادپەروەریت بۆ خوای گەورە جێگیر کردووە).

وەبێدەنگ دەبین لەو سیفاتانەی کە خواو پێغەمبەرەکەی (ﷺ) لێی بێدەنگ بوونە، نە نەفیان کردووەو نەجێگیر.

* وەباوەڕمان وایە کە ڕۆیشتن لەسەر ئەم ڕێگایە پێویستەو هەر دەبێت لە سەری بڕۆین، چونکە ئەو سیفاتانەی کە خوای گەورە بۆ نەفسی خۆی جێگیری کردووە یاخود نەفی کردووە ئەوا هەواڵێکەو خوای گەورە هەواڵی پێ

ڕاگەیاندووین دەربارەی نەفسی خۆی کە خوای گەورە لە هەموو کەس زاناترە بە نەفسی خۆی، وە لە هەموو کەس ووتەی ڕاست ترەو قسەی جوانترە، وەبەندەکان زانیاریان نیە دەربارەی خوای گەورە، وە ئەو سیفاتانەی کە پێغەمبەرەکەی(ﷺ) بۆی جێگیر کردووە یاخود نەفی کردووە ئەوا هەواڵێکەو پێغەمبەر(ﷺ) پێی ڕاگەیاندووین دەربارەی خوای گەورە، کە پێغەمبەر(ﷺ) زاناترین کەسە لە دروستکراوەکان بە پەروەردگاری وە لە هەموویان زیاتر ئامۆژگاری خەڵکی کردووە، ولە هەموویان ڕاستگۆترەو لە هەموویان زمان پاراو ترە .

وە لە قسەی خواو پێغەمبەرەکەی(ﷺ) تەواوێتی زانیاری و ڕاستی ڕوونکردنەوەی تێدایە، بۆیە بیانوو بۆ هیچ کەسێك نیە کە وەری نەگرێت یاخود دوودڵ بێت لە وەرگرتنی .

فصــل

* وه هەموو ئەو سیفاتانەی خوای گەورە كە باسمان كرد بە درێژیو بە كورتی، ئەوا ئێمە لەو شتەدا پشتمان بەستووە بە قورئانی پەروەردگارمان و سوننەتی پێغەمبەرمان (ﷺ)، وە ئەوەی پێشینەكانی ئەم ئوممەتە وپێشەوایانی هیدایەت لە پاش ئەوان لەسەری ڕۆیشتوون .

* وەباوەڕمان وایە كە پێویستە دەقەكانی قورئانو سوننەت لەسەر شێوازە ئاشكراكەی باس بكەین، وە هەڵی بگرین لەسەر ئەو ڕاستێتییەی كە گونجاوە بۆ خوای گەورە، وە بەرائەت دەكەین و خۆمان دوور دەگرین لە ڕێگای ئەوانەی كە مانای سیفاتەكانی خوای گەورە دەگۆڕن بۆ مانایەك كە خواو پێغەمبەرەكەی(ﷺ) مەبەستیان نەبووە(تحريف) ی دەكەن.

هەروەها بەرائەت دەكەین و خۆمان دوور دەگرین لەڕێگای لە كارخستووان (المعطّلين)، ئەوانەی كە سیفاتەكانی خوای گەورە لەكار دەخەن لەو دەلالەت لەسەر كراوەی كە خواو پێغەمبەرەكەی (ﷺ) مەبەستیان بووە .

هەروەها بەرائەت دەكەین وخۆمان دوور دەگرین لە ڕێگای زیادڕەویكەران، ئەوانەی كە سیفاتەكانی خوای گەورەیان چوواندووە بە سیفاتی

دروستكراوەكانی(المشبە)، یاخود زیادڕەویان كردووە لە پرسیاركردن لە چۆنێتی سیفاتەكانی خوای گەورە .

* وەباوەڕمان وایە كە زانیاری دڵنیای ئەوەی كە لە قورئانی خوای گەورەدا، یاخود لە سوننەتی پێغەمبەرەكەیدا(ﷺ)هاتووە ئەوە حەقە و هەندێكی هەندێكی تری هەڵناوەشێنێتەوە، چونكە خوای گەورە دەفەرموێت: [أَفَلا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلافاً كَثِيراً] [النساء: 82].

واتە / ئەوە بۆ لە قورئان ناكۆڵنەوەو تێی ناڕوانن و لێی تێ ناگەن، ئەگەر لێی تێ بگەیشتنایە ئەوا دەتانبینی قورئان هەمووی یەكگرتووە و جیاواز نییە، وە ئەگەر لەلایەن جگە لە خوای گەورەوە بوایە ئەوا جیاوازی و هەڵوەشاندنەوەیەكی زۆرتان تێدا دەبینی .

وە چونكە هەڵوەشاندنەوەی هەندێك هەواڵ بۆ هەندێكی تر وا پێویست دەكات كە هەندێكیان هەندێكی تریان بەدرۆ بخەنەوە، كە ئەمەیش زۆر دوورەو ناگونجێت لە هەواڵی خوای گەورەو پێغەمبەرەكەی (ﷺ)، وە هەركەسێك بڵێت لە قورئانی خوای گەورەدا یاخود لە سوننەتی پێغەمبەرەكەیدا(ﷺ) یاخود لە نێوانیاندا دژ بەیەك و هەڵوەشاندنەوەی یەكتری تێدایە ئەوا بەهۆی نییەت خراپی و لادانی دڵیەتی لە حەق، با تۆبە بكات و بگەڕێتەوە بۆ لای خوای گەورە و واز بهێنێت لە ڕێ دەرچوون، وە هەركەسێك وا گومان بەرێت كە دژ بەیەك و هەڵوەشاندنەوەی یەكتری لەقورئان یاخود سوننەتدا هەیە یاخود لە نێوانیان دا هەیە، ئەوا یان بەهۆی كەمی زانیارییەوەیە یاخود لە كەمی تێگەیشتنێتی، یاخود

به هۆی كەمتەرخەمییەتی لە بیركردنەوەو تێڕوانین، بابگەڕێت بەدوای زانیاریدا وكۆشش بكات لە بیركردنەوەو لێكۆڵینەوەدا تاحەقی بۆ ڕوون دەبێتەوە، وەئەگەر حەقی بۆ ڕوون نەبووەوە ئەوا بابگەڕێتەوە بۆ لای زاناكەی و ڕابوەستێت لە گومان بردنو با وەكوو دامەزراوان لە زانستدا بلێت: [آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا] [آل عمران: 7] .واتە / بلێین باوەڕمان پێی هێناو هەمووی لەلایەنی پەروەردگارمانەوەیەو هەمووی حەق و ڕاستە .

وە با بزانێت قورئان وسوننەت جیاوازیو دژبە یەكیان تێدا نییە و لە نێوان دا نییە و یەكتری هەڵ ناوەشێننەوە.

فصــل

*وەباوەڕمان هەیە بە فریشتەکانی خوای گەورە، وەئەوان [عِبَادٌ مُكْرَمُونَ لا يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ] [الانبياء: 26-27].

واتە/ فریشتەکان بەندەی ڕێزلێنراوی خوای گەورەن، وە هیچ شتێك نالێن لە پێش خوای گەورە دا هەتا خوای گەورە نەیلێت یاخود فەرمانیان پێ نەکات، وە ئەوان بە فەرمانی خوای گەورە کار دەکەن و هیچ شتێك لە خۆیانەوە ناکەن .

خوای گەورە دروستیانی کردووەو ئەوانیش هەستاون بە پەرستنی خوای گەورەو ملکەچی گوێڕایەڵی کردنی خوای گەورە بوون:

[وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ عِنْدَهُ لا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَلا يَسْتَحْسِرُونَ يُسَبِّحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لا يَفْتُرُونَ] [الانبياء: 19-20].

واتە / فریشتەکان لە پەرستنی خوای گەورە دا خۆیان بە گەورە ناگرن و ماندوو نابن، بەڵکو بەردەوام خوای گەورە دەپەرستن و بەپاکی ڕادەگرن، بە شەوو بە ڕۆژ لاواز نابن و بێزار نابن لە پەرستنی خوای گەورە .

خوای گەورە شاردویانێتیەوە لە ئێمەو نایان بینین، وە لەوانەیە خوای گەورە ئاشکرایانی کردبێت بۆ هەندێ لە بەندەکانیو نیشانیانی دابێت، پێغەمبەر (ﷺ) جبریلی بینی (علیه السلام) لەسەر شێوەی خوی شەش سەد (600) باڵی هەبوو کە ئاسمانی گرتبووەوە، وە جبریل (علیه السلام) خۆی کرد بە مرۆڤێکی تەواو بۆ مەریەم و قسەیان لەگەڵ یەکتری دا کرد .

وە هات بۆ لای پێغەمبەر(ﷺ) کە هاوەڵانی لەلابوو لەسەر شێوەی پیاوێك کە نە دەناسرا(خەڵکی مەدینە نەبوو تا بیناسن)، وەنە شوێنەواری ڕێبواری پێوە دیار بوو (ماندوو وتەپوتۆزاوی بێت)، جلێکی زۆر سپی لە بەردا بوو، وەقژی زۆر ڕەش بوو، دانیشت لەلای پێغەمبەر (ﷺ)، وە هەردوو ئەژنۆی دایە پاڵ هەردوو ئەژنۆی پێغەمبەر (ﷺ)، وە هەردوو ناودەستی خستەسەر هەردوو ڕانیو گفتوگۆی لەگەڵ پێغەمبەر کرد(ﷺ)، وەپێغەمبەریش(ﷺ) گفتوگۆی لەگەڵ ئەودا کرد، وەپێغەمبەر (ﷺ) بە هاوەڵانی ڕاگەیاند کە ئەوە جبریل بوو(علیه السلام).

* وە باوەڕمان وایە کە فریشتەکان چەند کارێکیان هەیە کە خوای گەورە داوای لێ کردوون کە جێبەجێی بکەن لەوانە: جبریل (علیه السلام) کە کاروباری سروشی پێ سپێردراوە، لەلایەنی خوای گەورەوە دای دەبەزێنێت بۆ سەر ئەو پێغەمبەرو نێردراوانە بە ویستی خوای گەورە .

وە میکائیل: کە کاروباری باران و ڕووەکی پێ سپێردراوە .

وە ئیسرافیل: کە فووکردن بە(صور)ی پێ سپێردراوە لە کاتی قیامەت کەهەموو خەڵکی دەمرێت، وە لەکاتی زیندوو بوونەوەیان.

وە فریشتەی گیان کێشان (ملك الموت): کە گیان کێشانی دروستکراوەکانی پێ سپێردراوە لە کاتی مردن دا .

وە فریشتەی چیاکان: کە چیاکانی پێ سپێردراوە .

وە مالك: کە دەرگاوانی دۆزەخە .

وە ئەو فریشتانەی کە کۆرپەی ناو ڕەحمی ئافرەتیان پێسپێردراوە .

وەئەو فریشتانەی کە مرۆڤ دەپارێزن .

وەئەو فریشتانەی کە نووسینی کردەوەکانی مرۆڤیان پێ سپێردراوە .

وە هەموو مرۆڤێك دوو فریشتەی لەگەڵ دایە [إِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّيَانِ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ] [قّ: 18].

واتە / دوو فریشتە لەگەڵ مرۆڤدان لەلای ڕاست وچەپی دانیشتوون، هیچ ووتەیەك لە دەمی مرۆڤەوە دەرناچێت ئیلا ئەو دوو فریشتەیە چاودێرو ئامادەن ودەینووسن.

وە ئەو فریشتانەی کە پرسیار کردن لە مردوویان پێ سپێردراوە لە پاش بە خاك سپاردنی، کە دوو فریشتە دێن بۆ لای و پرسیاری لێ دەکەن دەربارەی پەروەردگارو ئایین و پێغەمبەرەکەی(ﷺ)، وە خوای گەورەیش:

[يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ] [ابراهيم: 27].

واته / خوای گەورە باوەڕداران دامەزراو دەكات لە دونیاو دواڕۆژدا لە ناو گۆڕ كاتێك كە دوو فریشتەكە پرسیاریان لێ دەكەن بە هۆی یەكخوا پەرستی و ووتنی لا إله إلا الله محمد رسول الله كە لە ناو گۆڕیش دا چۆن لە دونیا وتوویانە ئاوا وەڵامی دوو فریشتەكە دەدەنەوە بە دامەزراوی، بەڵام ستەمكاران ناتوانن وەڵامی دوو فریشتەكە بدەنەوە چونكە خوای گەورە وێڵیان دەكات لە وەڵام دانەوەی، وە ئەوەی خوای گەورە ویستی لێ بێت جێبەجێی دەكات .

وە ئەو فریشتانەی كە بەهەشتییەكانیان پێسپێردراوە:

[جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَالْمَلائِكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ] [الرعد: 23].

واتە/ فریشتەكان لە هەموو دەرگاكانی بەهەشتەوە دەچنە لای بەهەشتییەكان و پێیان دەڵێن: سەلامتان لێ بێت ئێوە پارێزراو بوون لە سزا بە هۆی ئارامگرتنتان لەدونیا لەسەر پەرستن و لە خوا ترسان، بۆیە پاداشتان و سەرەنجامتان باشترین شوێنە كە بەهەشتە، وە پێغەمبەر (ﷺ) پێمانی ڕاگەیاندوە كە (البیت المعمور) لە ئاسمانەو هەموو ڕۆژێك حەفتا هەزار فریشتە دەچنە ناوییەوە، لە ڕیوایەتێكی تردا نوێژی تێدا دەكەن پاشان نایەنە دەرەوەو ناگەڕێنەوە .

فصــــل

*وەباوەڕمـان وايـە كـە خـوای گـەورە پـەرتووكی بـۆ پێغەمبـەرانی (رُسُــــلِهِ) ناردۆتە خوارەوە تـا ببێـت بـە بەڵگـە بەسـەر هـەموو خەڵكیـەوە، وەببێـت بـە شوێنی بەڵگە بۆ هەموو خەڵكی كە بەهۆيەوە پێغەمبـەران خـەڵكی فێـری دانـايی وكاربەجێيی دەكەن و پاكيان دەكەنەوە پێی .

*وەباوەڕمان وايە كـە خـوای گـەورە لەگـەڵ هـەموو پێغەمبەرێكـدا (رسـول) پەرتووكێكی دابەزاندووە .

چونكە دەفـەرموێت: [لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَـاتِ وَأَنْزَلْنَـا مَعَهُمُ الْكِتَـابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ] [الحديد: 25].

واته/ بە جەخت لەسەرکراوییەوە ئێمە پێغەمبەرانی خۆمان ناردووە بە موعجیزاتی ڕوونو شەریعەتی ئاشکرا، وەلەگەڵ هەریەکەیاندا پەرتووکی ئاسمانیو تەرازووی دادپەروەریمان دابەزاندووە، تاخەڵکی ژیانی خۆیانی لەسەر دابمەزرێنن بە دادپەروەری.

وە ناوی ئەم پەرتووکانە دەزانین:

1- تەورات: کە خوای گەورە دایبەزاندووە بۆ موسی (ﷺ) کە گەورەترین پەرتوکی بەنی ئیسرائیلە، کە [فِيهَا هُدىً وَنُورٌ يَحْكُمُ بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ أَسْلَمُوا لِلَّذِينَ هَادُوا وَالرَّبَّانِيُّونَ وَالْأَحْبَارُ بِمَا اسْتُحْفِظُوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ] [المائدة: 44].

واته/ تەورات هیدایەتو ڕووناکی تێدا بوو (کە بریتییە لە مژدەدان بە هاتنی محمد (ﷺ) و پێویستێتی شوێنکەوتنی) کە پێغەمبەرانی موسڵمانی بەنی ئیسرائیل حوکمیان پێدەکرد، وە فەرمانیان بە شوێنکەوتووانیانو زانا داناکانو زانایانیان دەکرد کە تەورات بپارێزن لە دەستکاریکردنو گۆڕینی.

2- ئینجیل: کە خوای گەورە دایبەزاندووە بۆ عیسی(ﷺ) کە بە ڕاست دانەری تەوراتو تەواوکەری بووە: [وَآتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ فِيهِ هُدىً وَنُورٌ وَمُصَدِّقاً لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَاةِ وَهُدىً وَمَوْعِظَةً لِلْمُتَّقِينَ] [المائدة: 46].

واته/ ئێمە ئینجیلمان داوە بە عیسی (ﷺ) کە هیدایەتو ڕووناکی تێدا بووە (کە بریتییە لە مژدەدان بە هاتنی محمد(ﷺ) وە پێویستێتی شوێنکەوتنی) وە بە ڕاست دانەری تەورات بووە، وهیدایەتو ئامۆژگاری بووە بۆ کەسانی لە خوا ترس.

وە خوای گەورە دەفەرموێت:

[وَلِأُحِلَّ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي حُرِّمَ عَلَيْكُمْ] [آل عمران: 50].

واتە/ عیسی (ﷺ) پێتانی فەرمووە تا هەندێ لەو شتانەی کە لەسەرتان حەرام کراوە حەڵاڵی بکەم لە ئینجیلدا.

3- زەبوور: کە خوای گەورە دایبەزاندوە بۆ داود(ﷺ).

4- صوحوفی ابراهیمو موسی (علیهما الصلاة والسلام).

5- قورئانی گەورەو پیرۆز کە خوای گەورە دایبەزاندوە بۆ سەر کۆتایی پێغەمبەران محمد(ﷺ)کە [هُدىً لِلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ] [البقرة:185].

واتە/ دابەزینی قورئان لە مانگی ڕەمەزان هیدایەت بووە بۆ خەڵکی، وڕوون کەرەوە بوو لەو هیدایەتە، وەجیاکەرەوەی نێوان حەقو بەتاڵ بووە.

کە قورئان: [مُصَدِّقاً لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيْمِناً عَلَيْهِ] [المائدة: 48].

واتە/ ئەی محمد (ﷺ) ئێمە ئەو قورئانەمان دابەزاندوّتە سەرت کە بە ڕاست دانەری پەرتووکە ئاسمانی یەکانی پێش خۆیەتی، وزاڵە بەسەریاندا کە خوای گەورە بە هۆی قورئانەوە حوکمو ئیش کردنی بە هەموو پەرتووکەکانی تر سڕیوەتەوە، وە پەیمانی داوە بە پاراستنی لە گاڵتەی گاڵتەجاڕان، وە لە لادانی لە ڕێ دەرچوان،[إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ] (الحجر: 9].

واته/ به جەخت لەسەرکراویی‌یەوە ئێمە خۆمان قورئانمان دابەزاندووە، وە بەجەخت لەسەرکراویی‌یەوە ئێمە خۆمان دەیپارێزین.

چونکە دەمێنێتەوە بەسەر خەڵکییەوە وەکو بەڵگە تا ڕۆژی قیامەت.

بەڵام پەرتووکەکانی پێش قورئان دیاریکراو بوون بە کاتێکی دیاری و بەسەردەچوون بە هاتنەخوارەوەی شتێکی تر کە ئەوەی دەسڕی‌یەوە، ودەستکاری و گۆڕانکاری تێدا ڕوون دەکردەوە بۆیە پارێزراو نەبوونە لێی و دەستکاری و گۆڕانو کەمو زیاد ڕووی داوە تێیاندا، خوای گەورە دەفەرموێت:

[مِنَ الَّذِينَ هَادُوا يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ] [النساء: 46].

واتە/ لە ناو جوولەکەکاندا کەسانێك هەبوونە کە دەستکاری تەوراتیان کردووە و شوێنی ئایەتەکانیان گۆڕیوە.

وە دەفەرموێت:

[فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُبُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لِيَشْتَرُوا بِهِ ثَمَناً قَلِيلاً فَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْسِبُونَ] [البقرة: 79].

واتە/ لەناوچوون بۆ ئەو کەسانەی کە پەرتووکەکە (تەورات) بەدەستی خۆیان دەنووسنو پاشان دەڵێن ئەمە لە لایەن خوای گەورەوە هاتووە تا بە هۆی ئەم تاوانە گەورەیەیانەوە نرخو پاداشتێکی کەمیان دەست بکەوێت، دووبارە لەناوچوون بۆ ئەوان بە هۆی ئەو شتەی کە بە دەستی خۆیان

نووسیویانەو دەڵێن لە لایەن خـــــوای گەورەوە هاتووە، وە لەناوچوون بۆ ئەوان بە هۆی ئەو شتەی کەبەدەستی دەهێنن.

وە دەفەرموێت: [قُلْ مَنْ أَنْزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَى نُوراً وَهُدىً لِلنَّاسِ تَجْعَلُونَهُ قَرَاطِيسَ تُبْدُونَهَا وَتُخْفُونَ كَثِيراً] [الأنعام: 91].

واتە/ ئەی محمد(ﷺ) پێیان بڵێ: کێ ئەو پەرتووکەی دابەزاندووە کە موسی(ﷺ) هێناویێتی کە دەیکەنە چەند پەرتووکێکی جیاوازەوە تا بتوانن دەستکاری بکەنو بیگۆڕنو سیفەتی باسکراوی محمدی(ﷺ) تێدا بشارنەوە، کە هەندێك لە تەورات ئاشکرا دەکەنو زۆریشی دەشارنەوە ..هەروەها دەفەرموێت:

[وَإِنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقاً يَلْوُونَ أَلْسِنَتَهُمْ بِالْكِتَابِ لِتَحْسَبُوهُ مِنَ الْكِتَابِ وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَاداً لِي مِنْ دُونِ اللَّهِ] [آل عمران: 78-79].

واتە/ لە ناو گاورو جوولەکەکاندا کۆمەڵێك هەن کە دەستکاری تەوراتو ئینجیلیان کردووەو بۆیان زیاد کردووە، کاتێکیش کە دەیخوێننەوە زمانیان لوولو خوار دەکەن تا وابزان کە خوای گەورە دایبەزاندوە، بەڵام خوای گەورە داینەبەزاندووە، وە دەڵێن ئەمە لە لایەن خوای گەورەوە دابەزیوە، هەرچەندە لەلایەن خوای گەورەوە دانەبەزیوە، وە درۆ هەڵدەبەستن بۆ خوای گەورە هەر چەندە خۆیشیان دەزانن درۆیە، وە دروست نیە بۆ هیچ کەسێك کە خوای گەورە پەرتووكو حوکمو پێغەمبەرایەتی بداتێ پاشان بە خەڵکی بڵێت ئێوە ببن بە بەندەی من، وەمن بپەرستن وخوا مەپەرستن. ئەم ئایەتە لەسەر گاورەکان

دابـەزی کـە درۆیـان هەڵبەسـت بـەدەم عیسـیەوە(ﷺ) کـە نـە ئـەمو نـە هـیچ پێغەمبەرانی تر قسەی وایان نەکردووە.

وە خوای گەورە دەفەرموێت: [يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيراً مِمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ مِنَ اللَّهِ شَيْئاً إِنْ أَرَادَ أَنْ يُهْلِكَ الْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعاً] (المائدة: 15-17].

واتە/ ئەی گاورو جولەکەکان ئەوا بەجـەخت لەسـەر کراوییـەوە پێغەمبـەرمان (محمد) (ﷺ) هات بۆ لاتـان کـە زۆر لـەو شـتانەی کـە ئێـوە شـاردبووتانەوە لـە تەورات و ئینجیلدا ئەم بۆتان ڕوون دەکاتەوە، وە لـە زۆر شـتتان دەبووریـت، وە بەجەخت لەسەرکراوییەوە لە لایەنی خـوای گـەورەوە ڕوونـاکی (محمـد) (ﷺ) و قورئانێکی ئاشکراتان بـۆ هـاتووە کـە بـە هۆیـەوە خـوای گـەورە هیدایـەتی ئـەو کەسانە دەدات کە ڕازیـیە لێیان، و ڕێگاکانی پارێزراوی لە سـزا دەگرنـە بـەر کـە دەیانگەیەنێتە بەهەشت و دەریـان دەکـات لـە تاریکییـەکانی کـوفر بـۆ ڕوونـاکی ئیسلام بە ڕێگە پێدانی پەروەردگاری، وە ڕێنماییان دەکات بۆ ڕێگای ڕاست، وە بەجەخت لەسەرکراوییەوە ئەوانەی کە ووتیان عیسی(ﷺ) خوایە بەم قسـەیەیان کافر بوونە، وە پێیان بڵێ ئەگـەر خـوای گـەورە بیـەوێت عیسـی(ﷺ) و دایکـیو هەرچی لەسەر زەوییە هەموویان لەناو بەرێت کێ هەیە بتوانێت قەدەغەی خوای گەورە بکات و نەهێڵێت؟!.

فصـــل

*وەباوەڕمـــان وایـــە کـــە خـــوای گـــەورە پێغەمبـــەرانی نـــاردووە بـــۆ لای دروســـتکراوەکانی: [رُسُـلاً مُبَشِّـرِينَ وَمُنْـذِرِينَ لِـئَلَّا يَكُـونَ لِلنَّـاسِ عَلَـى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزاً حَكِيماً] (النساء: 165).

واتـــە/ پێغەمبـــەران مـــژەدەرو ترســـێنەری خـــەڵکین تـــا خـــەڵکی هـــیچ بەڵگـــەی نەمێنێت لە لای خوای گەورە لە قیامەتدا لە پاش ناردنی پێغەمبەران، وە خـوای گەورە بە دەسەڵاتو کاربەجێیە.

*وەباوەڕمان وایە کە یەکەم نێردراو نوح بـووە وە کۆتاییشـیان محمـد بـووە (صلى الله وسلم عليهم أجمعين)

[إِنَّـا أَوْحَيْنَـا إِلَيْـكَ كَمَـا أَوْحَيْنَـا إِلَـى نُـوحٍ وَالنَّبِيِّينَ مِنْ بَعْدِهِ] (النسـاء: 163).

واتە/ ئەی محمد (ﷺ) ئێمە نیگامان بۆت نـارد هـەروەکو چۆن نیگامـان بـۆ نوح نارد(ﷺ) وە بۆ پێغەمبەرانی دوای ئەویش .

وە خوای گەورە دەفەرموێت: [مَا كَـانَ مُحَمَّدٌ أَبَـا أَحَدٍ مِنْ رِجَـالِكُمْ وَلَكِنْ رَسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ] (الأحزاب: 40).

واتە/ محمد (ﷺ) باوکی هیچ کام لـە پیـاوانی ئێـوە نییـە، بـەڵکو نێـردراوی خوای گەورەیە و کۆتایی پێغەمبەرانە.

* وەباوەڕمان وایە کە باشترینیان (محمد)ە پاشان ابـراهیم پاشـان موسـی و پاشان نوح وعیسی (عليهم الصلاة والسلام) کـە خـوای گـەورە لـەم ئایەتـەدا باسیان دەکات: [وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَـاقَهُمْ وَمِنْكَ وَمِنْ نُـوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقاً غَلِيظاً] (الأحزاب: 7).

واتە/ پەیمانمان لە پێغەمبـەران وەرگـرت لەسـەر پەرسـتنی خـوای گـەورە و بانگەواز کردنی نەتەوەکانیان، لە تۆ ئەی محمد و لـە نـوحو ئیـبراهیم و موسـی و عیسـی (عليهم الصلاة والسلام) وە پـەیمانێکی سـەختمان لێ وەرگـرتن کـە جێبەجێی بکەن.

* وە باوەڕمان وایە کە شەریعەتو بەرنامەی محمد (ﷺ) چاکەی شەریعەتو بەرنامەی ئەو پێغەمبەرانەی گرتۆتە خۆی چونکە خوای گەورە دەفەرموێت:

[شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحاً وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ اللَّهُ يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ] (الشورى: 13).

واتە/ ئەی محمد(ﷺ) خوای گەورە شەریعەتی بۆ ئێوە داناوە لە دیندا، لەوەی کە ئامۆژگاری نوحی کردووە، وە ئەوەی کە بە سروش بۆ تۆی ناردووە، وەئەوەی ئامۆژگاری موسیو عیسیی پێ کردووە کە دین دامەزراو بکەن و ڕابگرن، وە جیاوازیو پارچە پارچەیی تێدا مەکەن.

*وەباوەڕمان وایە کە هەموو پێغەمبەران مرۆڤ بوونو دروست کراو بوون، هیچ تایبەتمەندییەکی پەروەردگاریێتیان نەبووە، خوای گەورە دەربارەی نوح (ﷺ) کە یەکەم نێردراو بووە فەرموویەتی: [وَلا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلا أَقُولُ إِنِّي مَلَكٌ] (هود: 31).

واتە/ من پێتان نالێم خەزێنەکانی خوای گەورە لای منە، وە نایشلێم من زانیاری نهێنی دەزانم، وە نایشلێم من فریشتەم.

وە خوای گەورە فەرمانی بە (محمد)یش کردووە (ﷺ) کە کۆتایی پێغەمبەرانە بلێت: [وَلا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلا أَقُولُ إِنِّي مَلَكٌ] (الأنعام: 50).

واتە/ من پێتان نالێم خەزێنەکانی خوای گەورە لای منە، وە نایشلێم من زانیاری نهێنی دەزانم، وە نایشلێم من فریشتەم.

وە فەرمانی پێکردووە کە بلێت:

[قُلْ لا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعاً وَلا ضَرّاً إِلَّا مَا شَاءَالله] (الأعراف: 188).

واتە/ ئەی محمد (ﷺ) پێیان بلێ من موڵكو توانای سوود پێگەیاندنو زیان پێگەیاندنی خۆمم نىیە مەگەر خوای گەورە ویستی لێ بێت . وە فەرمانی پێ کردووە کە بلێ: [قُلْ إِنِّي لا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرّاً وَلا رَشَداً] (الجن: 21).

واتە/ ئەی محمد (ﷺ) پێیان بلێ من ناتوانمو موڵکی زیانو سود پێگەیاندنی ئێوەم نىیە.

*وەباوەڕمان وایە کە هەموویان بەندە بوونە لە بەندەکانی خوای گەورە، وە خوای گەورە ڕێزی لێنان بە پەیام، وە وەسفی کردوون بە بەندایەتی کردن لە بەرزترین پلەو پایەیاندا وە لە کاتی باش باسکردنیاندا، وە دەربارەی یەکەمیان کە (نوح)ە (ﷺ) دەفەرموێت: [ذُرِّيَّةَ مَنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ إِنَّهُ كَانَ عَبْداً شَكُوراً] (الاسراء: 3).

واتە/ ئەی ئەوانەی کە لەگەڵ نوح دا هەڵتانمان گرت لە ناو کەشتىیەکەدا بەڕاستی نوح بەندەیەکی سوپاس گوزار بوو زۆر سوپاسی پەروەردگاری دەکرد، دەی کەواتە ئێوەیش چاو لەو بکەنو شوێنی بکەون.
وە دەربارەی کۆتایىیان کە محمدە(ﷺ) دەفەرموێت:

[تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيراً] (الفرقان: 1).

واته/ خێروچاکەی ئەوخوایە گەلێك زۆرە کە ئەو قورئانەی دابەزاند بۆ سەر بەندەی خۆی محمد(ﷺ) تا بۆ هەموو جیهان ببێت بە ئاگادار کەرەوەو ترسێنەر.

وە دەربارەی پێغەمبەرانی تر دەفەرموێت:

[وَاذْكُرْ عِبَادَنَا إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ أُولِي الْأَيْدِي وَالْأَبْصَارِ] (صٓ: 45) .

واته/ ئەی محمد(ﷺ) تۆ باسی بەندەکانی ئێمە (ابراهیمو ئیسحاق و یعقوب) بکە (علیهم الصلاة والسلام) کە خاوەنی دەستو چاو بوونە، (واتە: چاکەکارو خێرخواز بوونەو چاو ڕۆشنا بوونە بە سروشی خوای گەورە) .

[وَاذْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُدَ ذَا الْأَيْدِ إِنَّهُ أَوَّابٌ] (صٓ: 17).

واته:/ ئەی محمد(ﷺ) تۆ باسی بەندەی ئێمە داود (ﷺ) بکە کە چاکە کارو خێر خواز بووە، وە بۆ لای خوای گەورە گەڕابووەوە.

[وَوَهَبْنَا لِدَاوُدَ سُلَيْمَانَ نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ] (صٓ: 30).

واتە/ سولەیمانمان(ﷺ) بەخشی بە داود(ﷺ) کە باشترین بەندە بووەو گەڕاوەبووە بۆ لای خوای گەورە.

وە دەربارەی عیسی ابن مریم(ﷺ)دەفەرموێت:

[إِنْ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ مَثَلاً لِبَنِي إِسْرائيلَ] (الزخرف: 59).

واته/ عیسی(ﷺ) هیچ شتێك نىیه تهنها بهندهی خوای گهوره نهبێت، وه بهخششی خۆمان ڕژاندوه بهسهریدا، وه كردوومانه به نیشانهو پهند بۆ بهنی ئیسرائیل تا دهسهڵاتی خوای گهوره بناسن.

*وهباوهڕمان وایه كه خوای گهوره كۆتایی به پهیامهكان هێناوه به پهیامی محمد (ﷺ) وه ناردوویهتی بۆ لای ههموو خهڵكی، چونكه خوای گهوره دهفهرموێت: [قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعاً الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ] (ألأعراف: 158).

واته/ ئهی محمد(ﷺ) بهخهڵكی بڵێ ئهی خهڵكی من نێردراوی خوای گهورهم بۆ لای ههمووتان، ئهو خوایهی كه موڵكی ئاسمانهكان و زهوی ههیه، كه هیچ پهرستراوێكی تری حهق نىیه كه شایهنی پهرستن بێت جگه لهو، زیندووكردنهوهو مردن هەربهدهستی خۆیهتی، ئێوه باوهڕ بهێنن به خوای گهورهو پێغهمبهرهكهی (ﷺ) كه خوێنهواری نىیهو باوهڕی هێناوه به خوای گهورهو ووشهكانی خوای گهوره، وه ئێوه شوێنی ئهو پێغهمبهره بكهون بهڵكو هیدایهت دهدرێن له لایهنی خوای گهورهوه.

*وهباوهڕمان وایه كه شهریعهتو بهرنامهكهی بریتىیه له دینی ئیسلام كه خوای گهوره ڕازی بووه پێی بۆ بهندهكانی، وه خوای گهوره هیچ دینێكی تر جگه له ئیسلام له هیچ كهسێك وهرناگرێتو قهبوڵ ناكات، چونكه دهفهرموێت:

[إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلام] (آل عمران: 19).

واته/بەجەخت لەسەرکراوی‌یەوە دینی ڕاستو لیٚڕازی بوو لای خوای گەورە بریتی‌یە لە ئیسلام. وە دەفەرمویٚت: [الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلامَ دِيناً] (المائدة: 3).

واتە/ ئەمڕۆ دینەکەم بۆتان تەواو کرد، و بەخششی خۆم تەواو ڕژاند بەسەرتاندا، وەڕازی بووم کە ئیسلام دینی ئێوە بێت.

وە دەفەرمویٚت: [وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلامِ دِيناً فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ] (آل عمران: 85) .

واتە/ هەر کەسێك دینداری بکات بە جگە لە دینی ئیسلام ئەوا لیٚی وەرناگیرێت و لە دواڕۆژدا یەکێك دەبێت لە دۆڕاوو زەرەرمەندەکان .

* وەباوەڕمان وایە کە هەرکەسێك ئەمڕۆ بڵێت دینێکی تری جێگیرو وەرگیراو هەیە لەلای خوای گەورە جگە لە دینی ئیسلام ئەوا ئەو کەسە کافرەو داوای تۆبەکردنی لیٚ دەکرێت، ئەگەر تۆبەی کردو گەڕایەوە باشە ئەگەر نا ئەوا بە هەڵگەڕاوەیی لە دین دەکوژرێت چونکە قورئانی بە درۆ خستۆتەوە.

* وەباوەڕمان وایە کە هەرکەسێك باوەڕی نەبێت بەوەی کە پەیامی محمد(ﷺ) بۆ هەموو خەڵکی‌یە بە تێکڕا ئەوە کوفری کردووە بە هەموو پێغەمبەران تەنانەت بەو پێغەمبەرەیشی کە بە قسەی خۆی دەڵێت باوەڕم پیٚ هێناوە وشوێنی کەوتووم، چونکە خوای گەورە دەفەرمویٚت:

[كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ] (الشعراء: 105).

واتە/ نەتەوەی نوح هەموو پێغەمبەرانیان بە درۆ خستەوە .

خوای گەورە وایانی داناوە کە هەموو پێغەمبەرانیان بە درۆ خستۆتەوە لەگەڵ ئەوەی لە پێش نوح دا هیچ پێغەمبەرێکی تر نەبووە" چونکە بەدرۆخستنەوەی تەنها پێغەمبەرێك بەدرۆخستنەوەی هەموو پێغەمبەرانە.

وە خوای گەورە دەفەرموێت: [إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلاً أُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقّاً وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَاباً مُهِيناً] (النساء: 150-151).

واتە/ ئەو کەسانەی کە کوفر دەکەن بە خوای گەورەو پێغەمبەرانی (کاتێك کوفریان کرد بە پێغەمبەرێك خوای گەورە ئەمەی دانا بە کوفر کردن بە هەموو پێغەمبەران)، وە دەیانەوێت جیاوازی بخەنە نێوان خوای گەورە و پێغەمبەرانی‌یەوە، ودەڵێن باوەڕ بە هەندێك لە پێغەمبەران دێنین‌و کوفریش دەکەین بە هەندێکی تریان، وەدەیانەوێت لە نێوان باوەڕو کوفردا دینێکی مامناوەندی دابنێن، ئەمانە کافرن لە ڕاستیدا وە ئێمە بۆ کافران سزای ڕیسواکەرمان داناوە.

*وەباوەڕمان وایە کە لە پاش محمدی پێغەمبەری خوا (ﷺ) هیچ پێغەمبەرێکی تر نی‌یە، هەر کەسێکیش لە پاش ئەو بانگەشەی پێغەمبەرایەتی بکات یاخود کەسێك بە ڕاست بزانێت کە بانگەشەی بکات ئەوە کافرە، چونکە خواو پێغەمبەرەکەی(ﷺ) و یەکدەنگی زانایانی موسڵمانانی بەدرۆ خستۆتەوە.

*وەباوەڕمان وایە کە پێغەمبەر(ﷺ) (الخلفاء الراشدين) ی هەبووە(رضي الله عنهم) لە پاش خۆی جێنیشینی‌یان کردووە لە ئوممەتەکەیدا بە زانستو بانگەواز و

سەرپەرشتی کردنی موسڵمانان، وەباشترینیانو شیاوترینیان بە جێنیشینی (ابو بكر الصديق)ە پاشان (عمر بن خطاب) ە پاشان (عثمان بن عفان)ە پاشان (علی بن ابي طالب)ە(ﭫ)، وەچۆن بەم ڕێکخستنە لە جێنیشیندا بوون بەهەمان شێوەیش لەپلەو پایەو فەزڵیش هەر بەم ڕێکخستنە بوون، وە خوای گەورە –دانایی تەواو بۆ ئەوە– پیاوێکی نەدەکرد بە جێنیشین بەسەر باشترین چاخو سەردەمدا کە کەسێکیان تێدا بێت لەو باشتر بێتو شایانتر بێت بە جێنیشینی .

*وە باوەڕمان وایە ئەوەی لەم چوارە پلەو پایەی کەمترە لەوانەیە جیا بکرێتەوە بە تایبەتمەندیەیەك کە بەهۆیەوە سەرکەوێت بەسەر ئەوەی کەپلەوپایەی لەم زیاترە، بەڵام بەهۆی ئەمەوە پلەو پایەی وەهای نابێت بەسەر ئەوەی لەم پلەو پایەی زیاتر بووە، چونکە ئەو شتانەی کە پلەو پایەی بەرز دەکەنەوە زۆرو جۆراوجۆرن.

*وە باوەڕمان وایە کە ئەم ئومەتە باشترینو بەرزترین ئومەتە لەلای خوای گەورە، چونکە خوای گەورە دەفەرموێت: [كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ] (آل عمران: 110).

واتە/ ئێوە ئەی ئوممەتی ئیسلام لەو ڕۆژەوەی کە باوەڕتان هێناوە باشترینی ئومەتن کەدەرکەوتبن بۆ خەڵکی، چونکە فەرمان دەکەن بە چاکەو قەدەغەی خراپە دەکەنو باوەڕ بە خوا دەهێنن.

*وەباوەڕمان وایە کە چاکترینی ئەم ئوممەتە هاوەڵانن(ﭫ)، پاشان شوێنکەوتووانو پاشان شوێن کەوتووانی شوێن کەوتووانن، وە بەردەوام کۆمەڵێك لەم ئوممەتە لەسەر حەقنو ئاشکران ئەوەی بیەوێت ڕیسوایان بکات یاخود پێچەوانەیان بکات ناتوانێت زیانیان پێبگەیەنێت، هەتا ڕۆژی قیامەت ئەمان بەردەوام دەبن لەسەر حەق .

*وەباوەڕمان وایە ئەو فیتنانەی کە ڕووی داوە لە نێوان هاوەڵاندا(ﭫ) ئەوە تأویل کردنێك بووە کۆششیان تێدا کردووە ئەوانەی پێکاویانە دوو پاداشتیان هەیە، وەئەوانەی هەڵەیان کردووە پاداشتێکیان هەبووە، وە هەڵەکەیان لێخۆش بووە.

*وەباوەڕمان وایە کە پێویستە دەست هەڵبگرینو بێدەنگ بین لە خراپەکانیان وە باسیان نەکەین تەنها بەو وەسفە جوانە نەبێت کە شایەنین، وە دڵمان پاك بکەینەوە لە ڕقو کینە بەرامبەر بە هەریەکێکیان، چونکە خوای گەورە دەربارەیان دەفەرموێت: [لَا يَسْتَوِي مِنكُم مَّنْ أَنفَقَ مِن قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَاتَلَ أُولَئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً مِّنَ الَّذِينَ أَنفَقُوا مِن بَعْدُ وَقَاتَلُوا وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَى] (الحديد: 10).

واتە/ ئەوانەی کە لە پێش ئازادکردنی مەککە ماڵیان بەخشیوەو کوشتاریان کردووە لە پێناوی خوای گەورەدا، یەکسان نین لەگەڵ ئەوانەی کە پاش ئازاد کردنی مەککە ماڵیان بەخشیوە و کوشتاریان کردووە لە پێناو خوای گەورەدا، هەرچەندە خوای گەورە پەیمانی بەهەشتی بە هەردوو لایان داوە لەگەڵ جیاوازی پلەکانی بەهەشت، وە دەربارەی ئێمە دەفەرموێت:

[وَالَّـذِينَ جَـاءُوا مِـنْ بَعْـدِهِمْ يَقُولُـونَ رَبَّنَـا اغْفِـرْ لَنَـا وَلِإِخْوَانِنَـا الَّـذِينَ سَبَقُونَا بِالْأِيمَـانِ وَلاتَجْعَلْ فِـي قُلُوبِنَـا غِـلّاً لِلَّذِينَ آمَنُـوا رَبَّنَـا إِنَّـكَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ] (الحشر: 10).

واته/ ئەوانەی کە پاش هاوەڵان هاتن دەڵێن: خوایـە لـە ئێمـەو لـە برایانمـان خـۆش بــە کــە لــەپێش ئێمــەوە بــە بــاوەڕەوە ڕۆیشــتن، وە هــیچ ڕقو کینــەو حەسوودییەك مەخەرە دڵمانـەوە بەرامبـەر ئـەو باوەڕدارانـە، ئـەی پـەروەردگار بەڕاستی تۆ بە سۆزو بەزەییت.

فصــل

*وه باوەڕمـان هەیـە بـەڕۆژی دوایـی کـە ڕۆژی قیامەتـە وهـیچ ڕۆژێکـی تـری لـەپاش نیـیـە، کاتێـك خـوای گـەورە خـەڵکی زینـدوو دەکاتـەوە بـۆ مانـەوەی هەمیشەیی یان لە بەهەشتدا یاخود لە دۆزەخی پڕلە سزای ئازاراوی.

*وەباوەڕمان هەیـە بـە زینـدوو بوونـەوە، کـە زیندووکردنـەوەی مردووەکانـە کاتێك ئیسرافیل فووی دووەم دەکات بە (صور)دا:

[وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَى فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ] (الزمر: 68).

واتـە/ کاتێـك کەئیسـرافیل فـووی یەکـەم دەکـات بە(صـور)دا هەرچـی لـە ئاسمانـەکانو زەویدایـە هـەمووی یەکسـەر دەمـرن تـەنها ئـەوەی خـوای گـەورە ویستی لێ بێت نەمرێت کـە (ئیسـرافیل خۆیـەتی ئـەویش لـە پاشـاندا دەمرێـت)، پاشـان فـووی دووەمـی پێـدا دەکـات خـەڵکی هـەموویان لەسـەر پێـیـەکانیان ڕادەوەستنو تەماشا دەکەن بزانن چیان پێ دەوترێت یاخود چاوەڕێی ئەم شتە دەکەن .

وە خەڵکی هەمووی لە گۆڕەکانیان هەڵدەستن بۆ پەروردگاری هەموو جیهـان بەپێی خاوسیو بەبێ پێڵاو، بەڕووتیو بەبێ جلوبەرگ، وە بەخەتەنە نەکراوی

[كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ وَعْداً عَلَيْنَا إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ] (الانبياء: 104).

واتە/ چۆن سەرەتا لـە سـکی دایکیـان دەریانمـان کـرد بـە ڕووتـی، وبـەپێی پـەتی، وخەتەنـە نـەکراوی بـە هـەمان شـێوەیش دەیانگەڕێنینـەوەو زینـدوویان دەکەینـەوە، ئەمـە پەیمانێکـەو ئێمـە داومانـەو دەیبەینـە سـەرو جێبـەجێی دەکەین.

*وەباوەڕمان هەیە بە نامەی کردەوەکان کە دەدرێن بەدەستی ڕاست یاخود لە پشتەوە دەدرێن بەدەستی چەپ .

[فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَاباً يَسِيراً وَيَنْقَلِبُ إِلَى أَهْلِهِ مَسْرُوراً وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ فَسَوْفَ يَدْعُو ثُبُوراً وَيَصْلَى سَعِيراً] (الانشقاق:7-12).

واتە / ئەوانەی کە نامەی کردەوەکانیان دەدرێت بەدەستی ڕاستیان (کەباوەڕدارانن) ئەوا خوای گەورە لێیان دەپرسێتەوە لێ پرسینەوەیەکی ئاسان (خراپەکانیان نیشان دەدرێت و پاشان خوای گەورە لێیان خۆش دەبێت بەبێ ئەوەی گفتۆگۆی لێپرسینەوەیان لەگەڵدا بکرێت)، لەپاشاندا دەچن بۆ لای خێزانو منداڵەکانیان یاخود بۆلای حۆرییەکانیان کە بۆیان ئامادەکراوە لە بەهەشتدا بە دڵخۆشییەوە، بەڵام ئەوانەی کە نامەی کردەوەکانیان لە پشتەوە پێ دەدرێت(چونکە دەستی ڕاستیان بەستراوە بە ملیانەوە، وەدەستیچەپیان لە پشتەوەیە) ئەوا هاوار دەکەن بە لەناووچون و دەچنە ئاگری دۆزەخەوە.

وە دەفەرموێت: [وَكُلَّ إِنْسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَائِرَهُ فِي عُنُقِهِ وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كِتَاباً يَلْقَاهُ مَنْشُوراً اقْرَأْ كِتَابَكَ كَفَى بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيباً] (الاسراء: 13-14).

واتە/ هەموو مرۆڤێك بەشی خۆی لەگەردنی خۆیدایە بەهۆی چاكی دڵو كردەوەی یاخود خراپییەوە، لەڕۆژی قیامەتدا پەرتووكی كردەوەكانی نیشان دەدەین كە هەموو كردەوە چاكو خراپەكانی تێدا نووسراوەتەوە، پاشان پێی دەوترێت خۆت پەرتووكەكەی خۆت بخوێنەرەوە، بەستە كە خۆت بڕیار بدەیت بەسەر خۆتدا لەو ڕۆژەدا.

*وەباوەڕمان هەیە بە تەرازووەکان کە لە ڕۆژی قیامەتدا دادەنرێن، وە هیچ کەسێك هیچ ستەمێکی لێ ناکرێت:

[فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْراً يَرَهُ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرّاً يَرَهُ] (الزلزلة: 7-8).

واتە/ هەرکەسێك لە دونیادا کێشی گەردێك چاکە بکات ئەوا لە دوا ڕۆژدا دەیبینێتەوە، وە هەرکەسێك لە دونیادا کێشی گەردێك خراپە بکات ئەوا لە دوا ڕۆژدا دەیبینێتەوە. وە خوای گەورە دەفەرموێت: [فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ تَلْفَحُ وُجُوهَهُمُ النَّارُ وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ] (المؤمنون: 102-104) .

واتە/ هەرکەسێك لە ڕۆژی قیامەتدا تەرازووی کردەوە چاکەکانی قورس بێت ئەوا ئەوکەسانە سەرکەوتوو وسەرفرازن، بەڵام هەرکەسێك تەرازووی کردەوە چاکەکانی سووك بێت بەرامبەر کردەوە خراپەکانی ئەوا ئەو کەسانە زەرەرمەندنو خۆیان دۆڕاندووە، وەبە نەمری لە ئاگری دۆزەخدا دەمێننەوە، ئاگر بەڕێزترین شوێنیان دەسوتێنێت کە ڕوویانە، وەئەوان لە ئازارو ئەشکەنجەدا لێوەکانیان دەکرێتەوەو ددانەکانیان دەردەکەوێت .

وە دەفەرموێت: [مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا وَهُمْ لا يُظْلَمُونَ] (الأنعام: 160).

واتە / هەرکەسێك چاکەیەك بکات ئەوا دە ئەوەندە پاداشتی دەدرێتەوە، وە هەرکەسێك خراپەیەك بکات سزا نادرێت تەنها ئەوەندەی خراپەکەی نەبێت، وە هیچ کام لەمانە ستەمیان لێناکرێت .

*وەباوەڕمان هەیە بە تکاکردنی هەرەگەورە بۆ پێغەمبەری خوا(ﷺ)، بۆ ئەوەی خوای گەورە بڕیار بدات لە نێوان بەندەکانیدا کاتێك توشی غەمو پەژارەو ناخۆشیەیەك بوونە کە لە توانایاندا نیەیە، وە دەچن بۆ لای ئادەم پاشان بۆ لای نوح پاشان بۆ لای ئیبراهیم پاشان بۆ لای موسی پاشان بۆ لای عیسی هەتا لە کۆتاییدا دێن بۆ لای پێغەمبەری خوا(علیهم الصلاة والسلام) وە تکایان بۆ دەکات.

*وەباوەڕمان هەیە بە تکاکردن بۆ ئەو باوەڕدارانەی کە چونەتە دۆزەخەوە، کە ئەم تکا کردنە بۆ پێغەمبەر(ﷺ) وپێغەمبەرانی ترو باوەڕداران‌و فریشتەکانە، وە خوای گەورە کەسانێك لە باوەڕداران لە دۆزەخ دەردەکات بە فەزڵ‌و چاکەو بەزەیی خۆی بەبێ تکاکردن بۆیان.

*وەباوەڕمان هەیە بە حەوزی پێغەمبەری خوا(ﷺ) کە ئاوەکەی لە شیر سپی ترە، وە لە هەنگوین شیرینترە، وە لە بۆنی میسك بۆن خۆشترە، وەدرێژیەیەکەی ماوەی مانگێکەو پانیەیەکەیشی بەهەمان شێوە، وەئەو قاپو گڵاسانەی کە ئاوی پێدەخورێتەوە لەسەری وەکو ئەستێرەکانی ئاسمانن لە ڕووی ژمارەو جوانیەیەوە، باوەڕداران لە ئوممەتی محمد (ﷺ) دەچنە سەری، هەرکەسێك لێی بخوات لە پاش ئەوە هەرگیز تینوی نابێت .

*وەباوەڕمان هەیە بەو پردەی کە دانراوە لە سەر دۆزەخ، خەڵکی بەسەریا دەپەڕنەوە بە گوێرەی کردەوەکانیان کۆمەڵێ یەکەم بەسەر پردەکەدا دەپەڕنەوە بە خێرایی تیشك، پاشان بە خێرایی (با)، پاشان بە خێرایی باڵندە و ڕۆیشتنی پیاو بە خێرایی، وە پێغەمبەر(ﷺ) لەسەر پردەکە ڕاوەستاوەو دەفەرموێت:

[يا ربِّ سلِّم سلِّم][4] .واته/ ئەی پەروەردگار بیانپارێزەو پارێزراویان بکە نەکەونە ناو دۆزەخەوە.

هەتا کردەوەی چاکی خەڵکی کەم دەبێت، هەیە لەسەر سینگی دەڕوات، وە لەهەردوولای پردەکەیش قولاپی هەڵواسراوی فەرمان پێ کراو هەیە فەرمانی پێ بکرێت کێ‌بگرێت دەیگرێت‌و فڕێی دەداتە ناوئاگری دۆزەخەوە، هەیە ئەوەندە قولاپەکان ڕایان کێشاوە لەشی هەمووی داڕنراوە، بەڵام ڕزگاری بووەو پەڕیوەتەوە، وەهەیشە گرتوویەتی‌و فڕێی داوەتە ناو ئاگری دۆزەخەوە(پەنا ئەگرین بەخوای گەورە) .

*وەباوەڕمان هەیە بە هەموو ئەو هەواڵانەی دەربارەی ئەو ڕۆژەو سەختی‌و ناخۆشی‌یەکەی هاتبێت لە قورئان‌و سوننەتدا، خوای گەورە یارمەتیمان بدات بەسەریدا .

*وەباوەڕمان هەیە بە تکاکردنی پێغەمبەر(ﷺ) بۆ خەڵکی بەهەشت کە ڕێگایان بدرێت بچنە ناوی‌یەوە، کە ئەم تکاکردنە تایبەتە بە پێغەمبەر(ﷺ).

*وەباوەڕمان هەیە بە بەهەشت‌و دۆزەخ، کە بەهەشت شوێنی بەخشش‌و خۆشی‌یەکانە خوای گەورە ئامادەی کردووە بۆ باوەڕدارانی لەخوا ترسی خۆ پارێز، کە بەخششی وای تێدایە نەهیچ چاوێك بینیوێتی، وەنەهیچ گوێ‌یەك بیستوویەتی، وەنە بەدڵی هیچ کەسێکیشدا هاتووە: [فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ] (السجدة: 17).

13- صحيح الجامع الصغير: (8027/2).

واته/ هیچ باوەڕدارێك نازانێت خوای گەورە چی بۆ شاردۆتەوە لە بەهەشتدا کە دەبێتە هۆی چاوڕۆشنایی‌و دڵخۆشیان لە پاداشتی کردەوە چاکەکانیان.

وە ئاگری دۆزەخیش: شوێنی سزادانە کە خوای گەورە ئامادەی‌کردووە بۆ بێباوەڕە ستەمکارەکان، کە جۆرەها سزاو ئێش‌وئازاری تێدایە، کە بەخەیاڵی هیچ کەسێکدا نەهاتووە: [إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا وَإِنْ يَسْتَغِيثُوا يُغَاثُوا بِمَاءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوهَ بِئْسَ الشَّرَابُ وَسَاءَتْ مُرْتَفَقًا] (الكهف: 29).

واتە/ ئێمە بۆ بێباوەڕان‌و ستەمکارانمان ئامادەکردووە ئاگرێکی گەورە کە دەوریان دەگرێتەوە، وە ئەگەر لەبەر گەرمی ئاگرەکە داوای ئاو بکەن ئەوا ئاوێکی گەرمیان پێ دەدرێت وەکو گەرمی مس‌و گۆگردی تواوە لە ئاگردا، کە دەیخۆنەوە لەگەرمیدا ڕوویان دەسووتێنێت، کە ئەمە خراپترین خواردنەوەیە، وەخراپترین جێگای پشوودان‌و مانەوەیە.

وە بەهەشت‌و دۆزەخ ئیستا هەن وە هەتا هەتایە لەناو ناچن‌و دەمێننەوە، خوای گەورە دەفەرموێت: [وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُ رِزْقًا] (الطلاق: 11).

واتە/ هەرکەسێك باوەڕ بهێنێت بە خوای گەورە و کردەوەی چاك بکات ئەوا خوای گەورە دەیکاتە بەهەشتەوە کە ڕووبار بەژێر باخەکانیدا دەڕوات، بەنەمری و هەمیشەیی لەناویدا دەمێننەوە، وە خوای گەورە بەخشش‌و ڕۆزی‌یان لەبەهەشتدا فراوان دەکات.

وه دەفەرموێت: [إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكَافِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيراً،خَالِدِينَ فِيهَا أَبَداً لا يَجِدُونَ وَلِيّاً وَلا نَصِيراً يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ يَا لَيْتَنَا أَطَعْنَا اللَّهَ وَأَطَعْنَا الرَّسُولا] (الأحزاب: 64- 66).

واتە/ خوای گەورە نەفرەتی كردووە لەبێباوەڕان لە دونیادا، وە لە ڕۆژی دوایشدا ئاگرێكی سووتێنەری بۆ داناون، كە بەنەمریو نەبچڕاوی و هەمیشەیی تێیدا دەمێننەوە، وە نابینن كەسێك پشتیوانیان بێت و بیانپارێزێت لە سزاكە، یاخود سەرخەریان بێتو ڕزگاریان بكات لێی، وە لە دۆزەخدا ڕوویان هەڵدەگێڕدرێتەوە، ئەوانیش دەڵێن خۆزگە گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەكەیمان (ﷺ) بكردایە.

*وە گەواهی دەدەین بە بەهەشت بۆ هەموو كەسێك كە قورئانو سوننەت گەواهی بۆ دابێت، بە ناوهێنانیان یاخود وەسف كردنیان، لەوانەی كە ناویان هێنراوە: (ابو بكرو عومەرو عوثمان و علی) (رضي الله عنهم) و هاوشێوەیان لەوانەی كە پێغەمبەر(ﷺ) ناویانی هێناوە، وە لە وەسف كردن: گەواهی دەدەین بۆ هەموو بڕواداریێك یاخود لە خوا ترسێك، وە گەواهی دەدەین بە دۆزەخ بۆ هەموو كەسێك كە قورئانو سوننەت گەواهیان بۆ دابێت، بە ناوهێنانیان یاخود وەسف كردنیان، لەوانەی كەناویان هێنراوە: (ابو لهب و عمرو بن لحي الخزاعي) و هاوشێوەیان، وە لەوەسف كردن، گەواهی دان بۆ هەموو كافرێك یاخود هاوبەش بڕیاردەرێكی گەورە یاخود دووڕوو بە دۆزەخ.

*وەباوەڕمان هەیە بە تاقیكردنەوەی ناو گۆڕ: كە بریتی‌یە لە پرسیاركردن لە مردوو لەناو گۆڕەكەیدا دەربارەی پەروەردگار و دینو پێغەمبەرەكەی(ﷺ)، كە:

[يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ] (ابراهيم: 27).

واتە/ ئەو باوەڕدارانەی کە (لا اله الا الله محمد رسول الله) یان ووتوەو کاریـان پێ کردووە، خوای گەورە لـە دونیـاو نـاوگۆڕو قیامـەت دامـەزراویان دەکـات، وە کاتێك پرسیاریان لێدەکرێت بە ئاسانی وەڵام دەدەنەوە .

مرۆڤـی بـڕوادار لـە وەڵامـی دوو فریشـتەکەدا دەڵێـت: (الله پەروەردگارمـە و ئیسلام دینمەو محمد(ﷺ) پێغەمبەرمە.

بەڵام مرۆڤی بێباوەڕو دوو ڕوو دەڵێت: نازانم گوێم لێ بـوو خـەڵکی شـتێکیان دەووت منیش وەکو ئەوان دەمووتەوە.

*وەباوەڕمان هەیە بە خۆشی ناو گۆڕ بۆ باوەڕداران .

خوای گەورە دەفەرموێت: [الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلائِكَةُ طَيِّبِينَ يَقُولُونَ سَلامٌ عَلَيْكُمُ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ] (النحل: 32).

واتە/ ئەو کەسانەی کە پاکن لە ووتـەو کردەوەیانـدا کاتێـك فریشـتە گیانیـان دەکێشـێت مـژدەیان دەدەنـێو سـەلامیان لێدەکـەن و پێیـان دەڵـێن: بچـنە بەهەشتەوە بە هۆی کردەوەکانتانەوە.

*وەباوەڕمان هەیە بە سـزای نـاو گـۆڕ بۆسـتەمکارە بـێ باوەڕەکـان: خـوای گەورە دەفەرموێت: [وَلَوْ تَرَى إِذِ الظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ وَالْمَلائِكَةُ بَاسِطُو أَيْدِيهِمْ أَخْرِجُوا أَنْفُسَكُمُ الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ وَكُنْتُمْ عَنْ آيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ] (الأنعام: 93).

واتـه/ ئەگـەر سـتەمکارە بێباوەڕەکـان دەبینیـت لـە کـاتی سـەختی گیـان کێشاندا، کە فریشتەکان دەستیان کردۆتەوە بۆ گیان کێشانیان و سزادانیان، وە چەکوشی ئاسن بە دەستیانەوەیە پێیـان دەڵێن: ئەگـەر ڕاسـت دەکـەن نەفسـی خۆتـان دەرکـەن لـە دەسـتی ئێمـەو ڕزگـاری بکـەن لـەم ناخۆشـی یـەی تـێی کـەوتوون، ئـەمڕۆ ئێـوە سـزا دەدرێنـەوە بـە سـزایەکی ڕیسـوایی بـە هـۆی قسـە خستنە پاڵ خوای گەورە بەبێ حەق و ڕاستی، وە ئێوە خۆتان بە گەورە دەزانـی لە ئاست ئایەتەکانی خوای گـەورە و باوەڕتـان پـێی نـەدەهێنا و ئیشـتان پـێی نەدەکرد.

وە فەرموودەی تر لەم بارەیەوە زۆرەو زانراوە، بۆیە پێویستە لەسەر مرۆڤـی باوەڕدار کە باوەڕ بکات بە هەموو ئەو شتە نادیارانەی کە لە قورئـانو سـوننەتدا هاتووە، وە بەرهەڵستیان نەکات لەبـەر ئـەو شـتانەی کـە لـە دونیـادا دەیبینێـت چـونکە شـتی دوا ڕۆژ ناپێورێـت بەشـتی دونیـا، چـونکە جیـاوازی گـەورە لـە نێوانیاندا ئاشکرایە، واللە المستعان.

فصـل

*وەباوەڕمان هەیە بە قەزاو قەدەر خێرو شەڕی، کە دانراوی خوای گەورەیـە بۆ هەموو بوونەوەرەکان، بە گوێرەی زانستی پێشـووی خـوای گـەورەو دانـایی و کاربەجێیی.

وه قەدەر چوار پلەی هەیە:

پلەی یەکەم: زانیاری: باوەڕمان هەیە بەوەی کە خوای گەورە زانایە بە هەموو شتێك ئەوەی ڕووی داوەو ئەوەی ڕوودەدات، وە چۆن دەبێت خوای گەورە هەمووی زانیوە بە زانیاری یە ئەزلی یە هەمیشەیی یەکەی، هیچ زانیاری یەکی بۆ تازە نابێتەوە لە پاش نەزانین وە تووشی لەبیرچوونەوە نابێت لە پاش زانیاری.

پلەی دووەم: نووسین: باوەڕمان هەیە بەوەی کە خوای گەورە هەرچی دێتەبوون تا ڕۆژی قیامەت هەمووی نووسیوە لە (اللوح المحفوظ) دا خوای گەورە دەفەرموێت:

[أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّ ذَلِكَ فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ] (الحج: 70).

واتە/ ئایا نازانیت کە خوای گەورە زانیاری هەیە بە هەموو ئەو شتانەی کە لە ئاسمانو زەویدایە، وە ئەم شتانە هەمووی لە (اللوح المحفوظ) دان لای خوای گەورە، بەڕاستی ئەم زانیاری‌یانە لای خوای گەورە ئاسانە.

پلەی سێیەم: ویست: باوەڕمان هەیە بەوەی کە هەرچی لە ئاسمانەکانو زەویدایە خوای گەورە ویستی لێبووە بۆیە هەن، وە هیچ شتێك بەبێ ویستی خوای گەورە نابێت، وە ئەوەی خوای گەورە ویستی لێبووە بووە، وە ئەویشی خوای گەورە ویستی لێنەبووە نەبووە .

پلەی چوارەم: دروست کردن: باوەڕمان هەیە بەوەی کە خوای گەورە دروستکەری هەموو شتێکە، وە خۆی دەیانپارێزێتو هەڵیان دەسوڕێنێت بەبێ

هاوبەش، وە كلیلی ئاسمانەكانو زەویو ڕۆزی و بەزەیی، ... مولّكی خوای گەورەیە: [اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ] (الزمر: 62-63).

ئەم چوار پلەیە گشتییە بەجەخت لەسەركراوییەوە هەموو شتێك كە لە خوای گەورەوە ڕوودەدات یان لە بەندەكانییەوە كە هەموو ووتەو كردەوەیەك كە بەندەكان پێی هەڵدەستن یاخود وازی لێ دەهێنن هەمووی لای خوای گەورە: زانراوە و نووسراوە و ویستراوەو دروستكراوە، خوای گەورە دەفەرموێت: [لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَقِيمَ وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ] (التكویر: 28-29).

واتە/ بۆ هەموو كەسێك لە ئێوە كە ویستی لە دامەزراوی هەبێت، وە ئێوە هیچ ویستتان نییە مەگەر خوای گەورەی پەروەردگاری هەموو جیهان ویستی لێبێت .

وە دەفەرمێت: [وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلُوا وَلَكِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ] (البقرة: 253).

واتە/ ئەگەر خوای گەورە ویستی لێبوایە ئەوا كوشتاری یەكتریان نەدەكرد بەڵام ئەوەی خوای گەورە بیەوێت دەیكات.

وە دەفەرموێت: [وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ] (الأنعام: 137).

واته/ئەگەر خوای گەورە ویستی لێبوایە ئەوا منداڵەکانیان زیندە بەچاڵ نەدەکرد، وازیان لێ بهێنە لە خۆیان‌و درۆ هەڵبەستنیان بۆ خوای گەورە.

وە دەفەرموێت: [وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ] (الصافات: 96).

واتە/ خوای گەورە خۆتان‌و کردەوەکانتانی دروست کردووە .

*بەڵام لەگەڵ ئەمەیشدا باوەڕمان هەیە بەوەی کە خوای گەورە هەڵبـژاردن‌و توانای داوە بە مرۆڤ کە بە هۆیانەوە کردەوە ئەنجام دەدات، وەبەڵگە لەسەر ئەوەی کە کردەوەی مرۆڤ بە هەڵبـژاردن‌و توانای خۆیەتی‌و سەربەستە تێیدا چەند شتێکە:

*یەکەم: خوای گەورە دەفەرموێت: [فَأْتُوا حَرْثَكُمْ أَنَّى شِئْتُمْ] (البقرة: 223).

واتە/ لەگەڵ خێزانەکانتان کۆببنەوە چۆن ویستان لێیەتی.
وە دەفەرموێت: [وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً] (التوبة: 46).

واتە/ ئەگەر دووڕووەکان بیانویستایە دەرچن بۆ جیهاد کردن ئەوا خۆیان بۆ ئامادە دەکرد.

خوای گەورە لەم دوو ئایەتەدا ویست بۆ بەندە جێگیر دەکات کە ویستی خۆیەتی.

*دووەم: ئاراستەکردنی فەرمان‌و قەدەغەکردنی بۆ بەندە، کە ئەگەر هەڵبژاردن‌و توانای نەبوایە ئەوا ئەم ئاراستە کردنە دەبوو بە داواکردنێك کە لە توانایدا نەبوایە، کەئەمەیش شتێکە دانایی‌و کاربەجێیی و بەزەیی خوای گەورە

ڕەتـی دەكاتـەوە، هـەروەها هەواڵـە ڕاستەكەیشـی بەرپەرچـی داوەتـەوە، كـە دەفەرموێت:

[لا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْساً إِلَّا وُسْعَهَا] (البقرة: 286).

واتە/ خوای گەورە داوا لە هیچ كەسـێك ناكـات تـەنها بـە گـوێرەی توانـای خـۆی نەبێت.

*سێیەم: پێداهەڵدانو باش باس كردنی چاكەكار لەسەر چـاكەكەی و، وزەم كردن وخراپ باس كردنی خراپەكار لەسەر خراپەكەی، وە پاداشتو سزادانەوەی هەریەكـەیان بـەو شـێوەیەی كـە شـایەنێتی، كـە ئەگـەر كـردەوە بەویسـتو هەڵبژاردنی بەندە نەبوایە ئەوا پێداهەڵدانو باس كردنی چاكەكار گاڵتەدەبوو، وە سزادانی خراپەكاریش ستەم دەبوو، كە خوای گەورە پـاكو بێگـەردە لـە گاڵتـەو ستەم كردن.

*چوارەم: خوای گەورە پێغەمبەرانی ناردووە بە موژدەدەرو ترسـێنەر تـا لـە پاش ناردنی پێغەمبەران خەڵكی هیچ بەڵگەیـەكیان نـەبێت لای خـوای گـەورە لـە ڕۆژی قیامەتدا:

[رُسُلاً مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّـاسِ عَلَـى اللَّهِ حُجَّـةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ] (النساء:165).

كە ئەگـەر كـردەوەی بەنـدە بـە ویسـتو هەڵبـژاردنی خـۆی نەبوایـە ئـەوا بـە ناردنی پێغەمبەران بەڵگەكانی بەندە بەتاڵ نەدەبووەوە.

*پێنجەم: هەموو کەسێك هەر کردەوەیەك دەکات یاخود وازی لێدەهێنێت دەزانێت کە هەست بە هیچ زۆرلێکردنێك ناکات کە بە زۆر پێی بکرێت بەبێ ویستی خۆی، بۆ نموونە هەڵدەستێت و دادەنیشێت، دێتە ژورەوەو دەردەچێت و سەفەر دەکات و جێگیر دەبێت بەوپەڕی ویست وسەربەستی خۆی، وە هەست ناکات کە کەسێك زۆری لێبکات، بەڵکو جیاوازی‌یەکی ڕووداوی دەکات لە نێوان ئەوەی کە شتێك بە ویستو هەڵبژاردنی خۆی بکات، وە لە نێوان ئەوەی کە شتێك بکات بە هۆی زۆرلێکردنی زۆردارێکەوە، بە هەمان شێوە شەرعیش جیاوازی کردووە لە نێوانیاندا بە جیاوازی‌یەکی کاربەجێ، بۆیە لە کەسێك ناگیرێت کە ئیشێك بکات لە مافی خوای گەورەدا کە زۆری لێ کرابێت .

* وەباوەڕمان وایە کە قەدەری خوای گەورە بەڵگە نی‌یە بۆ تاوانبار بۆ کردنی تاوانەکانی، چونکە تاوانبار تاوان دەکات بە ویستو هەڵبژاردنی خۆی بەبێ ئەوەی بزانێت کە خوای گەورە لەسەری نووسیوێتی، چونکە هیچ کەسێك بڕیاری خوای گەورە نازانێت تەنها لەپاش ڕوودانی نەبێت

[وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَاذَا تَكْسِبُ غَداً] (لقمان: 34).

واتە/ هیچ کەسێك نازانێت سبەینێ چی بەدەست دێنێتو چی بەسەر دێت.

ئیتر چۆن بەڵگە هێنانەوە بە بەڵگەیەك ڕاستە کە ئەوەی بە بەڵگە دەیهێنێتەوە نایزانێت، کاتێك کە ڕوودەکاتە ئەوەی کە دەیکاتە بیانوو لەسەری، وە خوای گەورە ئەم بەڵگەیە بەتاڵ دەکاتەوە کە دەفەرموێت:

[سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا وَلا آبَاؤُنَا وَلا حَرَّمْنَا مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ حَتَّى ذَاقُوا بَأْسَنَا قُلْ هَلْ عِنْدَكُمْ مِنْ عِلْمٍ فَتُخْرِجُوهُ لَنَا إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَخْرُصُونَ] (الأنعام: 148).

واته/ هاوبەش بڕیاردەران دەڵێن ئەگەر خوا ویستی لێبوایە ئەوا نە ئێمەو نە باوکو باپیرانمان هاوبەشمان بۆ خوا بڕیار نەدەدا، وە هیچ شتێکیش لەوەی کە خوای گەورە حەڵاڵی کردوە حەراممان نەکرد، خوای گەورەیش دەفەرموێت بەهەمان شێوە ئەوانەی پێش ئەمان بەم بەڵگەیە پێغەمبەرانیان بە درۆ دەخستەوە هەتا سزای ئێمەیان چەشت، تۆ ئەی محمد(ﷺ) پێیان بڵێ ئایا هیچ بەڵگەو زانیاریتان پێیە لەسەر ئەو هاوبەش بڕیاردانەتان تا نیشانمانی بدەن؟ بەڵکو ئێوە تەنها شوێنی گومان کەوتوون، وە تەنها گومان دەبەن.

*وە بەو تاوانکارەی کە قەدەر دەکاتە بەڵگە لەسەر تاوان کردنەکەی دەڵێین: بۆچی گوێڕایەڵی خوای گەورە ناکەیت وە وا دابنێیت کە خوا لەسەرتی نووسیوە، چونکە جیاوازی نییە لە نێوان تاوانو گوێڕایەڵی لەو ڕووەوە کە مرۆڤـ نەزانە بەوەی کە بۆی بڕیاردراوە پێش جێبەجێکردنی کردەوەکەی، وە بۆیە کاتێك پێغەمبەر (ﷺ) بە هاوەڵانی فەرموو هەریەکێك لە ئێوە شوێنی دیاری کراوە لە بەهەشتو لە دۆزەخ ووتیان: ئایا پاڵ بدەینەوەو واز لە کردەوە بهێنین؟ فەرمووی: [لا اعْمَلُوا فَكُلّ مُيَسَّرٌ لِما خُلِقَ لَهُ][5].

واته/ نەخێر، کردەوە بکەن هەر کەسێك بۆ کوێ دروست کرابێت کردەوەی ئەو شوێنەی بۆ ئاسان دەکرێت.

4[1]- فتح الباري (5863)، ومسند الامام أحمد عن علي بن أبي طالب(رضي الله عنه)، وانظر: صحيح الجامع الصغير: (1074/1).

*وه بـەو تاوانكـارەی كـە قـەدەر دەكاتـە بەڵگـە لەسـەر تـاوان كردنەكـەی دەڵێین:

ئەگەر تۆ بتتـەوێت سـەفەر بكـەیت بـۆ مەككـەو دوو ڕێگـا هـەبێت، كەسـێكی ڕاستگۆ پێت بڵێت ڕێگەیەكیان ترسناكو قورسـە وئـەوی تریـان ئـەمینو ئاسـانە، ئەوا تۆ ڕێگای دووەم دەگریتە بەرو نابێت ڕێگای یەكەم بگریتە بـەرو بڵێیـت: لـە سـەرم نووسـراوەو بـۆم دیـاری كـراوە، ئەگـەر وات كـرد ئـەوا خـەڵكی بـە شـێت لەقەڵەمت دەدەن .

*دیســان پـێ‌ـی دەڵـێین: ئەگــەر دوو ئیشــت پێشــكەش بكرێــت یــەكێكیان مووچەی لەوی تریان زیـاتر بێـت، ئـەوا تـۆ ئـەو ئیشـە دەكـەیت كـە مووچـەكەی زیاترە نەك مووچە كەمەكە، ئەی ئیتر چۆن بۆ ئیشی دوارۆژت كەم هەڵدەبـژێریت پاشان قەدەر دەكەیت بە بەڵگەو دەڵێیت لەسەرم نووسراوە؟!.

*هەروەها پـێی دەڵێین: دەتبینین كاتێك تووشی نەخۆشی لاشەت دەبیت لە دەرگای هەموو پزیشكێك دەدەیت بۆ چارەسەر كردنت، وە ئارام دەگری لەسـەر ئازاری كرداری نەشـتەرگەریو تـاڵی دەرمـان، ئـەی بـۆ وەكـو ئەمـە ناكـەیت بـۆ نەخۆشی دڵت بە تاوانو سەرپێچی؟.

*وەباوەڕمـان وایـە كـە شـەڕ نادرێتـە پـاڵ خـوای گـەورە لەبـەر تـەواوێتی بەزەییو كاربەجێیی، پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرموێت: [والشَّرُ ليس اليك] رواه مسلم.

واتە/ ئەی پەروەردگار شەڕ نادرێتە پاڵ تۆ.

خودی بڕیاری خوای گەورە هیچ شەڕی تێدا نی‌یە بە هەمیشەیی" چونکە بڕیارێکە دەرچووە لە سۆزو بەزەیی‌و کاربەجێیی خوای گەورە، بەڵکو شەڕ لە پێویستی‌و داخوازی بڕیاردانەکەیە، پێغەمبەر(ﷺ) لە دوعای قونوتدا کە حەسەنی فێر کرد دەفەرموێت: [وَقِنا شَرَّ ما قَضَيت].

واتە/ بمانپارێزە لەو شەڕەی کە بڕیارت داوە، لێرە شەڕ دەداتە پاڵ بڕیارەکەی، لەگەڵ ئەمەیشدا شەڕ لە بڕیارەکانیشدا شەڕێکی تەواو ڕووت نی‌یە، بەڵکو لەلایەکەوە شەڕەو لە لایەکی‌ترەوە خێرە، یاخود لە شوێنی خۆیدا شەڕەو لە شوێنێکی تردا خێرە، ئاشووب لە زەویدا لە ووشکی و نەخۆشی‌و هەژاری‌و ترس شەڕە، بەڵام خێرە لە شوێنێکی تردا، خوای گەورە دەفەرموێت:

[ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ] (الروم: 41).

واتە/ ئاشووب (ووشکی‌و کەمی ڕۆزی‌و ترس‌و ڕێگری‌و ستەم...) دەرکەوتووە لە زەوی‌و دەریادا بەهۆی تاوان‌و هاوبەش بڕیاردانەوە، تا خوای گەورە سزای هەندێك لە کردەوە خراپەکانیان بداتەوە بەڵکو دەگەڕێنەوە، وەدەست هەڵدەگرن لە تاوان‌و هاوبەش بڕیاردان .

وە بڕینی دەستی دزو ڕەجم کردنی زیناکەر شەڕە سەبارەت بە دزو زیناکەرەکە لە بڕینی دەست‌و گیان کێشان، بەڵام خێرە بۆیان لە لایەکی ترەوە کە دەبێتە هۆی سڕینەوەی تاوانەکەیان، چونکە سزای دونیاو قیامەت پێکەوە کۆناکرێتەوە ئەوەی لە دونیا تۆڵەی لێدەسێنرێت لە قیامەتدا سزانادرێت،

هـەروەها لـە شـوێنێكی تریشـدا خێـرە چـونكە دەبێتـە هـۆی پاراسـتنی مـاڵ و ناموسو بنەچەو ڕەچەڵەك.

فصــل

*ئەم بیروباوەڕە بەرزە كە ئەم بنچینە گەورانە دەگرێتە خـۆی بـەروبوومی زۆر پیرۆزو گەورە بۆ خاوەنەكەی دەستەبەر دەكات، لەوانە:

*بـاوەڕبوون بـە خـوای گـەورەو نـاوو سـیفاتەكانی بەرهەمەكـەی بـۆ بەنـدە بریتیـیە لە خۆشەویستیو بەگەورە زانینی خوای گەورە كەوا لـە مرۆڤــ دەكـەن

هەستێت بە جێبەجێکردنی فەرمانەکانی خوای گەورە و دوور کەوێتەوە لە قەدەغەکراوەکانی، کە ئەمەیش دەبێتە هۆی تەواوێتیو بەختەوەری مرۆڤ لە دونیاو دوارۆژدا بۆ تاكو کۆمەڵ، خوای گەورە دەفەرموێت: [مَنْ عَمِلَ صَالِحاً مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ] (النحل: 97).واتە/ هەرکەسێك کردەوەی چاك بکات لە پیاو یاخود ئافرەت بەمەرجێك باوەڕدار بێت ئەوا ژیانێکی باش دەیژێنین، وەپاداشتیان دەدەینەوە بە باش تر لە کردەوەکانی خۆیان.

*وە لەبەروبوومەکانی باوەڕبوون بە فریشتەکان:-

*یەکەم: زانیاری بەرامبەر گەورەییو هێزو تواناو دەسەلاتی دروستکەرەکەیان (خوای گەورە)

*دووەم: سوپاس کردنی خوای گەورە لەسەر گرنگیدانی بە بەندەکانی کە ئەو فریشتانەی داناوە بۆ پاراستنیانو نووسینی کردەوەکانیان و جگە لەوانە لە بەرژەوەندی یەکانیان.

*سێیەم: خۆشویستنی فریشتەکان لەسەر ئەو پەرستنەی خوای گەورە کە لەسەر تەواترین شێوە جێبەجێی دەکەن، وەلەسەر داوای لێخۆشبوونیان بۆ باوەڕداران.

*وە لەبەروبوومەکانی باوەڕبوون بە پەرتووکە ئاسمانییەکان:-

*یەکەم: زانیاری بەرامبەر بەزەییو بایەخ دانی خوای گەورە بە دروست کراوەکانی، کە بۆ هەر نەتەوەیەك پەرتووکێکی دابەزاندووە وڕێنمایییان دەکات.

*دووەم: دەركـەوتنی كاربـەجێیی خـوای گـەورە، كـە لەهـەر پەرتووكێكـدا شـەریعەتو یاسـایەكی دانـاوە كـە بگونجێـت بـۆ نەتـەوەكان، كـە كۆتـایی ئـەم پەرتووكانە قورئانی پیرۆزە كە گونجـاوە بـۆ هـەموو دروسـتكراوەكان لـە هـەموو سەردەمێكداو لە هەموو شوێنێكدا تا ڕۆژی قیامەت.

*سێیەم: سوپاس كردنی بەخششی خوای گەورە لەسەر ئەم شتە.

*وە لەبەروبوومەكانی باوەڕبوون بە پێغەمبەرەكان:-

*یەكـەم/ زانیـاری بـوون بەبـەزەیی‌و بایـەخ دانـی خـوای گـەورە بـە دروستكراوەكانی، كە ئەو پێغەمبەرانەی بۆ ناردوون، بۆ هیدایەت‌و ڕێنمایی‌یان.

*دووەم: سوپاس كردنی خوای گەورە لەسەر ئەو بەخششە گەورەیە.

*سێیەم: خۆشویستنی پێغەمبـەران و ڕێزلێنانیـان و بـاش باسـكردنیان بـەو شێوەیەی كە شایەنین، چونكە ئەوان نێردراوو بەندەی تایبەتی خـوای گـەورەن، هەستاون بە: پەرستنی خوای گەورە، وگەیاندنی پەیامەكەی، وئامۆژگاری كردنی بەندەكانی، وئارام گرتن لەسەر ئازاردانیان.

*وە لەبەروبوومەكانی باوەڕبوون بە ڕۆژی دوایی:-

*یەكـەم: سـووربوون لەسـەر گوێڕایـەڵی كردنـی خـوای گـەورە بـە ئومێـدی پاداشتی ئەو ڕۆژە، وە دووركەوتنەوە لە تاوان لە ترسی سزای ئەو ڕۆژە.

*دووەم: دڵدانـەوەی بـاوەڕدار لـە كـاتی لـە دەسـتدان‌و فـەوتانی خۆشـی‌و ئارەزووەكانی دونیا بـەوەی كـە چـاوەڕێی بەخشـش‌و خۆشـی‌و پاداشـتی دواڕۆژ دەكات.

*وە لەبەروبوومەکانی باوەڕبوون بە قەزاو قەدەر:-

*یەکەم: پشت بەستن بە خوای گەورە لە کاتی جێبەجێکردنی هۆکار، چونکە هۆکارو خاوەنەکەی (ئەوەی جێبەجێی دەکات) هەردوکیان بە قەزاو قەدەری خوای گەورەن.

*دووەم: پشوودانی نەفسو دڵ ئارامی: چونکە هەرکاتێك کە زانی ئەمە بە قەزاو قەدەری خوای گەورەیە، وە ناخۆشییەکە هەر ڕوودەدات، ئەو کاتە نەفسی پشوودەدات، وە دڵی ئارام دەبێتو ڕازی دەبێت بە بڕیاری پەروەردگار، بۆیە هیچ کەسێك نییە ژیانی خۆشترو بەهێزترو ئارام تربێت لەو کەسەی کە باوەڕی بە قەزاو قەدەر هەیە.

*سێیەم: سەرسام نەبوون بەنەفس لەکاتی بەدەست هێنانی مەبەست، چونکە دەستکەوتنی مەبەست بەخششێکی خوایگەورەیەو ئەو بڕیاری داوە بەهۆی هۆکاری خێرو سەرکەوتنەوە، ئەویش سوپاسی خوای گەورە دەکات لە سەر ئەو شتە، وەوازدەهێنێت لەسەرسام بوون بەنەفسی خۆی.

*چوارەم: دەرکردنو وازهێنان لە دڵەڕاوکێو دوو دڵیو خەفەت لە کاتی لەدەست دان وفەوتانی مەبەست یاخود تووش بوون بە ناخۆشی، چونکە ئەوانە بەقەزاو قەدەری خوای گەورەن، کە موڵکی ئاسمانەکانو زەوی هەمووی هیئەوە وە گەڕانەوەی نییە، ئەویش ئارام دەگرێت و چاوەڕێی پاداشتی دەکات لە خوای گەورە، خوای گەورە ئاماژەی بۆ ئەم شتە کردووە کە دەفەرموێت:[مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلا فِي أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَبْرَأَهَا إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ لِكَيْلا تَأْسَوْا عَلَى مَا فَاتَكُمْ وَلا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ وَاللَّهُ لا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ] (الحديد: 22-23).واتە/ هیچ بەڵاو

ناخۆشییەك نییە لەسەر زەویو لە خۆتاندا ڕوودات ئیلا هەمووی لە (لوح المحفوظ) دا نووسراوەتەوە پێش ئەوەی زەوی دروست بکەین، ئەمە شتێکی ئاسانە لای خوای گەورە و قورس نییە بۆی، وە ئەم شتەمان پێتان ڕاگەیاند تا غەمو خەفەت نەخۆن بۆ شتێك لە دونیا کە لەدەستتان بچێت و بفەوتێت، وە تا دڵخۆش نەبن بەو شتانەی کە لە دونیادا پێتانمان بەخشیوە، وەخوای گەورە کەسێکی خۆش ناوێت کە خۆی بە گەورە بزانێت و شانازی بکات بە خۆیەوە.

*داواکارین لە خوای گەورە دامەزراومان بکات لەسەر ئەم بیروباوەڕە، وە بەرهەمو بەروبوومەکانیمان بۆ دەستەبەر بکات، وەزیاتر فەزڵو بەخششی خۆیمان پێ ببەخشێت، وە دڵەکانمان لەسەر حەق لانەدات لە پاش ئەوەی کە هیدایەتمانی دا، وە لەسۆزو بەزەیی خۆیمان پێ ببەخشێت، هەر ئەو بەخشەرە.

والحمد لله رب العالمين وصلى الله على نبينا محمد وعلى آله وأصحابه والتابعين لهم باحسان.

Contents